

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909. Andra Kammaren. N:o 44.

Onsdagen den 21 april.

Kl. 11 f. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde af herr vice tal-
mannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 15 innevarande april.

§ 2.

Herr statsrådet grefve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts proposi-
tioner:

angående försäljning af ett kronan tillhörigt område invid Häl-
singborg m. m.;

angående öfverlåtelse till Östhammars stad af det till komministern
därstädes upplåtna bostället $\frac{1}{4}$ mantal Gammelbyn n:o 3 i Börstils
socken;

med förslag till lag angående ändrad lydels af § 70 i förordningen
om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

angående försäljning af kronans andel i den till roten n:o 9 Grahn
af Piteå kompani vid Norrbottens regemente hörande torplägenhet i
Pitholmens by; och

angående användande af besparingar å vissa extra ordinarie anslag
till anskaffning af krigsfartygsmateriel.

Dessa propositioner blefvo på begäran lagda på bordet.

§ 3.

Herr *Hellgrens* m. fl. motion, n:o 249, som härefter föredrogs, hän-
visades till kammarens tillfälliga utskott n:o 1.

§ 4.

Vidare föredrogs, men bordlades åter statsutskottets memorial n:o 94.

Andra Kammarens Prot. 1909. N:o 44.

§ 5.

Lagutskottets härfpå föredragna utlåtande, n:o 44, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 10, 11 12 och 13 §§ i lagen om handräckning åt utländsk domstol den 6 mars 1899 samt till lag angående ändrad lydelse af 2 och 3 §§ i lagen om verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut den 6 mars 1899, blef af kammaren godkänt.

§ 6.

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.*

Till afgörande förelåg härefter statutskottets utlåtande, n:o 93, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående godkännande af postverkets utgiftsstaten för år 1910 m. m.

Punkten I.

I den till Riksdagen den 14 januari 1909 afåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof hade Kungl. Maj:t under punkt 4 af sjätte hufvudtiteln föreslagit Riksdagen

dels medgifva,

att postdirektören Carl Axel Hasselrot, därest han vid 1910 års början inginge på 1910 års aflöningsstat och tillträdde befattningen såsom chef för det omorganiserade Stockholmsdistriktet, skulle äga att, så länge han kvarstode i denna befattning eller vid annan befattning inom postverket, som vore jämförlig med eller högre än berörda chefsbefattning, på öfvergångsstat uppbära, intill dess Hasselrot i laga ordning undfinge afsked med full pension, ett personligt lönetillägg, hvilket dock icke skulle grundlägga rätt till högre pension, med så stort belopp, att hans aflöning komme att sammanlagdt utgöra 13,000 kronor för år;

att postdirektören i Göteborg Frans Broberg finge å postverkets pensionsstat tilldelas en årlig pension af 5,600 kronor, med villkor att Broberg från tjänsten afginge under år 1909, och med rätt för honom att åtnjuta pensionen redan från och med den 1 oktober 1909, därest Broberg därförinnan erhöle nådigt afsked, men i annat fall från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked blefve honom beviljad;

att matrosen å postångfartyget Öland Johan August Lundberg finge å samma stat tilldelas ett årligt understöd af 60 kronor, att till honom utbetalas från och med 1909 års början;

att matrosen å nämnda postångfartyg Sven Gotfrid Pettersson finge å samma stat tilldelas ett årligt understöd af 135 kronor, att till honom utbetalas från och med 1909 års början;

att den provision å frankotecken, som enligt nu gällande bestämmelser utginge till poststationers eller ångbåtspostexpeditioners föreståndare, samt den rabatt å frankotecken, som åtnjotes af antagna särskilda frankoteckensförsäljare eller af allmänheten vid partiköp, finge med 1910 års ingång upphöra;

att, då poststationsföreståndare, som varit medelst personligt kon-

trakt anställd, eller landtbrefbärare afginge från sin befattning efter att hafva tjänstgjort, poststationsföreståndare minst 25 år och landtbrefbärare minst 30 år, finge, därest den afgångne visades vara i behöfvande omständigheter, till honom utbetalas årligt understöd med lämpligt belopp, dock högst hvad som motsvarade för poststationsföreståndare hälften af det arfvode och för landtbrefbärare hälften af den ersättning, som till en hvar senast utgått från postverket;

dels — under förutsättning att Kungl. Maj:t beträffande nu utgående sportelinkomster meddelade bestämmelser i enlighet med de i statsrådsprotokollet den 12 januari 1909 af föredragande departementschefen förordade grunder — gökänna framlagda förslag till utgiftsstaten för postverket, att tillämpas under år 1910, och till aflöningsreglemente för tjänstemän vid postverket jämte till detta reglemente hörande öfvergångsbestämmelser, samt på grund häraf bestämman postverkets anslag, förslagsvis, till 21,065,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen;

dels medgifva, att antalet i staterna uppförda manliga och kvinnliga postexpeditörsbefattningar finge i erforderlig mån jämkas, under villkor att sammanlagda antalet, eller 1,022, icke öfverskredes;

dels ock medgifva, att för posthusbygget i Trelleborg finge utöfver det å postverkets stat för år 1910 anvisade anslag af högst 160,000 kronor, användas den under statskontorets förvaltning ställda fond till posthusbyggnader.

I sammanhang med Kungl. Maj:t ifrågavarande förslag hade utskottet förehåft till behandling åtskilliga inom Riksdagen väckta motioner.

I motioner af herr *Hildebrand* inom Första Kammaren, n:o 14, och af herr *Thylander* inom Andra Kammaren, n:o 79, hade föreslagits, att Riksdagen måtte för sin del besluta,

att i aflöningsreglementet för tjänstemän vid postverket följande ändringar skulle vidtagas:

§ 1.

Postexpeditör, manlig.....	2,000	2	2,200	2	2,400	2	2,600	3
	2,900	3	3,200	3	3,500	3	3,800	—

att i öfvergångsbestämmelserna skulle göras följande ändring:

§ 3.

Den som före — — — — —, som öfverskjuter 5 år; och äger manlig tjänsteman att vid sin beräkning utgå från 2,400 kronor såsom lägsta aflöning;

samt att för bestridande af den ökade kostnaden för de förändringar i aflöningsstaten, hvilka blefve en följd af ändringarna i öfvergångsbestämmelserna, anslaget för år 1910 beträffande aflöningsarna för de

Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)

manliga postexpeditörerna skulle ökas med sammanlagdt förslagsvis 128,200 kronor, hvaraf förslagsvis 5,000 kronor såsom ortstillägg.

Hvad motionärerna i de två första punkterna hemställt innebar, att de af Kungl. Maj:t för manliga postexpeditörer föreslagna begynnelseaflöningarna skulle höjas med 200 kronor och att genom den jämkning i aflöningskalan, som däraf skulle föranledas, slutaflöningen, 3,800 kronor, skulle uppnås två år tidigare än enligt Kungl. Maj:ts förslag.

Vidare hade herr *Hildebrand* i motionen n:o 15 i Första Kammaren och herr *Byström m. fl.* i motionen n:o 28 i Andra Kammaren hemställt, att § 3, femte stycket, i aflöningsreglementet för tjänstemän vid postverket måtte erhålla följande förändrade affattning:

Vid befordran till tjänst med högre slutaflöning äger tjänsteman af högre grad att i den nya tjänsten tillträda den aflöning, som är närmast högre än den aflöning, han senast uppburit.

Motsvarande stadgande var enligt Kungl. Maj:ts förslag af följande lydelse:

Vid befordran äger tjänsteman af högre grad att genast tillträda den nya befattningens begynnelseaflöning, därest denna är högre än den aflöning, han senast uppburit. Eljest äger han att i fråga om aflöningsförhöjning i den nya befattningen tillgodoräkna sig den tid intill 3 kalenderår, hvarunder han i ena eller andra befattningen innehaft den aflöning, som utgått vid befordringstillfället.

Herr *Thylander* hade i motionen n:o 80 i Andra Kammaren väckt förslag om, att Riksdagen måtte för sin del besluta,

att i aflöningsreglementet för tjänstemän vid postverket följande ändringar skulle vidtagas:

§ 1.

Förste postexpeditör, kvinnlig	1,900	3	2,100	3	2,300	3	2,500	3	2,700
Postexpeditör, kvinnlig	1,500	3	1,700	3	1,900	3	2,100	3	2,300

samt att för bestridande af den ökade kostnaden för dessa förändringar i aflöningsstaten anslaget beträffande aflöningarna till nu ifrågavarande tjänstemän skulle ökas med sammalagdt förslagsvis 30,000 kronor.

Denna motion afsåg, att slutaflöningarna för kvinnliga förste postexpeditörer och postexpeditörer skulle höjas från de af Kungl. Maj:t föreslagna beloppen, respektive 2,500 och 2,100 kronor, till de af motionären angifna respektive 2,700 och 2,300 kronor.

I motionen n:o 82 i Andra Kammaren hade herr *Tynell m. fl.* hemställt, att Riksdagen måtte besluta uttala:

att, i syfte att undvika öfverkvalificerad arbetskraft, ett effektivt

påskyndande af postbetjäntes användande i större utsträckning vid postkontoren komme till stånd;

att försöksvis inrättades poststationer med tjänsteman af lägre grad som föreståndare;

att arfvodet till de fast anställda förste postbetjante fördelades så, att 160 kronor tillhörde lönen och 80 kronor tjänstgöringspenningarna genast vid tillträdet till den fasta anställningen;

att i aflöningsreglementet i stället för benämningen »förste postman» insattes titlarna: kontorsbiträde, postförman, förste postiljon, förste postvaktmästare, värdebrefbärare och i stället för »postman» titlarna: postiljon, postvaktmästare och brefbärare, samt

att i 1910 års stat måtte uppföras 1,900 ordinarie tjänstemanna-befattningar af lägre grad vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar, hvaraf 450 i förmansgrad.

*Angående
postverkets
utgiftsstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

I de afseenden, som berördes i de tre sista styckena af denna motion, innefattade Kungl. Maj:ts förslag, att den särskilda ersättning, som för närvarande kunde högst utgå till förste postbetjänt, eller 240 kronor för helt år, skulle tilläggas den fasta aflöningen till postbetjänt i allmänhet, på det sätt att under de första fem åren 40 kronor skulle tillhöra lönen och 200 kronor tjänstgöringspenningarna, att efter fem år 100 kronor skulle tillhöra lönen och 140 kronor tjänstgöringspenningarna, samt att efter tio år 160 kronor skulle tillhöra lönen och 80 kronor tjänstgöringspenningarna;

att de hittills använda benämningarna »postbetjänt» och »förste postbetjänt» skulle utbytas mot »postman», respektive »förste postman»

samt att i staten skulle upptagas 450 förste postmän och 1,400 öfriga postmän.

Herr *Röing* hade i motionen n:o 96 i Andra Kammaren framlagt förslag om ökning af antalet postdistrikt utöfver det af Kungl. Maj:ts föreslagna antalet eller 6, i det han hemställt, att Riksdagen ville för sin del besluta, att ett VII postdistrikt, omfattande Göteborg med lämpliga delar af nuvarande västra postdistriktet, måtte inrättas, samt i samband härmed höja anslaget till distrikts- och lokalförvaltningarne med det belopp, som en dylik anordning kräfde.

Slutligen hade herrar *Lindhagen* och *Forssell* i motionen n:o 121 i Andra Kammaren föreslagit, att Riksdagen beträffande postverkets utgiftsstater måtte beluta följande ändringar, nämligen:

att befordran till postkontor inom tredje och fjärde klasserna till ett antal af sammanlagt 25 förbehölles kvinnliga posttjänstemän, därest kompetenta sökande anmälde sig; samt

att de kvinnliga posttjänstemän, som för närvarande vore placerade inom andra lönegraden, skulle vid öfvergång till nya lönestaten i hvarje befattning åtnjuta dels i ordinarie aflöning ett belopp, som ej finge understiga hvad för närvarande i sådant afseende tillkomme dem, med tillägg därutöfver af dyrtstillägg enligt nya staten, och dels pension, ej understigande hvad de för närvarande vore berättigade till.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag hade antalet postmästare af hvardera könet ej blifvit fastställt inom tredje och fjärde klasserna, och inne-

*Angående
postverkets
utgiftsstatater
för år 1910
m. m.*

fattade Kungl. Maj:ts förslag för de i senare delen af motionärernas hemställan omnämnda kvinnliga posttjänstemännen mindre gynnsamma bestämmelser än de af motionärerna föreslagna.

(Forts.)

Utskottet hemställde, att Riksdagen, på grund af Kungl. Maj:ts förevarande framställning och i anledning af herr Tynells m. fl. ofvanberörda motion n:o 82 samt herrar Lindhagens och Forssells motion n:o 121 samt med afslag å motionerna n:o 14 och 15 af herr Hildebrand, n:o 28 af herr Byström m. fl., n:o 79 och 80 af herr Thylander och n:o 96 af herr Röing, måtte

a) medgifva, att postdirektören Carl Axel Hasselrot, därest han vid 1910 års början inginge på 1910 års aflöningsstat och tillträdde befattningen såsom chef för det omorganiserade Stockholmsdistriktet, skulle äga att, så länge han kvarstode i denna befattning eller vid annan befattning inom postverket, som vore jämförlig med eller högre än berörda chefsbefattning, på öfvergångsstat uppbära, intill dess Hasselrot i laga ordning undfinge afsked med full pension, ett personligt lönetillägg, hvilket dock icke skulle grundlägga rätt till högre pension, med så stort belopp, att hans aflöning komme att sammanlagt utgöra 13,000 kronor för år;

b) medgifva, att postdirektören i Göteborg Frans Broberg finge å postverkets pensionsstat tilldelas en årlig pension af 5,600 kronor, med villkor att Broberg från tjänsten afginge under år 1909, och med rätt för honom att åtnjuta pensionen redan från och med den 1 oktober 1909, därest Broberg därförrinnan erhöle afsked, men i annat fall från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked blefve honom beviljad;

c) medgifva, att matrosen å postångfartyget Öland Johan August Lundberg finge å samma stat tilldelas ett årligt understöd af 60 kronor, att till honom utbetalas från och med 1909 års början;

d) medgifva, att matrosen å nämnda postångfartyg Sven Gottfrid Pettersson finge å samma stat tilldelas ett årligt understöd af 135 kronor, att till honom utbetalas från och med 1909 års början;

e) medgifva, att den provision å frankotecken, som enligt nu gällande bestämmelser utginge till poststationers eller ångbåtsexpeditioners föreståndare, samt den rabatt å frankotecken, som åtnjotes af antagna särskilda frankoteckensförsäljare eller af allmänheten vid partiköp, finge med 1910 års ingång upphöra;

f) medgifva, att då poststationsföreståndare, som varit medelst personligt kontrakt anställd, eller landtbrefbärare afginge från sin befattning efter att hafva tjänstgjort, poststationsföreståndare minst 25 år och landtbrefbärare minst 30 år, finge, därest den afgångne visades vara i behöfvande omständigheter, till honom utbetalas årligt understöd med lämpligt belopp, dock högst hvad som motsvarade för poststationsföreståndare hälften af det arvode och för landtbrefbärare hälften af den ersättning, som till enhvar senast utgått från postverket;

g) under förutsättning att Kungl. Maj:t beträffande nu utgående sportelinkomster meddelade bestämmelser i enlighet med de i statsrådsprotokollet den 12 januari 1909 af föredragande departementschefen förordade grunder, godkänna vid utlåandet fogade förslag till

utgiftsstaten för postverket att tillämpas under år 1910 och till aflöningsreglemente för tjänstemän vid postverket jämte till detta reglemente hörande övergångsbestämmelser samt på grund häraf bestämma postverkets anslag, förslagsvis, till 21,065,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen;

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

h) medgifva, att antalet i staterna uppförda manliga och kvinnliga postexpeditörsbefattningar finge i erforderlig mån jämkas, under villkor att sammanlagda antalet, eller 1,022, icke öfverskredes; samt

i) medgifva, att för posthusbygget i Trelleborg finge, utöfver det å postverkets stat för år 1910 anvisade anslag af högst 160,000 kronor, användas den under statskontorets förvaltning ställda fond till posthusbyggnader.

Utskottets förslag i de hänseenden, som berördes i ofvannämnda motioner, innefattades i mom. g), och hade utskottet ej i annan mån biträdt de af motionärerna framställda yrkandena, än att utskottet i anledning af herr Tynells m. fl. motion n:o 82 samt herrar Lindhagens och Forssells motion n:o 121 föreslagit särskilda tillägg till övergångsbestämmelserna, afseende dels huru stor del af den förste postman tillkommande aflöning finge för visst fall beräknas såsom lön och dels vissa kvinnliga tjänstemäns pensionsrätt.

Reservationer mot utskottets hemställan hade afgifvits:

vid mom. g) (angående utgiftsstaten för postverket samt aflöningsreglemente för tjänstemän vid postverket äfvensom övergångsbestämmelser):

af herrar *Thorsson, Starbäck, Ekman* i Mo gård, *Ström* i Transtrand, *Thor* och *Rydén*, hvilka yrkat, att i utgiftsstaterna under rubrikerna »A. Aflöningar. 2. Distrikts- och lokalförvaltningarna» skulle vid siffrorna 76 (postmästare af klass 3) samt 100 (postmästare af klass 4) sättas asterisk, hvilken skulle hänvisa till en anmärkning af följande lydelse:

»Af postmästaretjänsterna inom 3:e och 4:e klass skall ett antal af sammanlagt 25 förbehållas kvinnliga posttjänstemän, därest kompetenta sökande anmäla sig»;

af herrar *Andersson* i Skifarp, *Thorsson, Ström* i Transtrand och *Rydén*, som yrkat, att i utgiftsstaterna, aflöningsreglementet och övergångsbestämmelserna skulle i stället för benämningen »förste postman» insättas titlarna »kontorsbiträde, postförman, förste postiljon, förste postvaktmästare, värdebrefbärare» och i stället för »postman» titlarna »postiljon, postvaktmästare, brefbärare»; och

af herrar *Thorsson* och *Rydén*, hvilka yrkat, att i utgiftsstaterna under rubrikerna »A. Aflöningar. 2. Distrikts- och lokalförvaltningarna» antalet postiljoner, postvaktmästare och brefbärare (postmän) skulle ökas till 1,450 och att anslaget till dessas aflöning skulle upptagas till förslagsvis 1,855,000 kronor, att anslaget till ortstillägg skulle upptagas till förslagsvis 555,000 kronor, att anslaget till arfvoden åt extra tjänstemän, vikariatsersättning m. m. skulle upptagas till förslagsvis 1,805,000 kronor samt att Riksdagen måtte bestämma post-

Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)

verkets anslag, förslagsvis, till 21,085,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen; samt
beträffande viss del af utskottets motivering:
af herrar grefve A. F. Wachtmeister, Andersson i Skifarp, Thorsson och Rydén.

Mom. a) — f).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Mom g) föredrogs härpå och lämnades därvid på begäran ordet till:

Herr Thavenius, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Då statsutskottet enligt mitt förmenande i fråga om de manliga postexpeditörernas aflönningar icke synes hafva till fullo beaktat de faktiska förhållandena, ber jag härmed få taga kammarens uppmärksamhet i anspråk rörande denna fråga.

Till grund för nu gällande aflöningsystem vid postverket, hvilket har varit gällande från och med år 1903 enligt Riksdagens beslut år 1902, ligger det betänkande, som år 1901 afgafs af den kommitté, som hade tillsatts för att afgifva betänkande och förslag rörande både postverkets och telegrafverkets äfven då på dagordningen stående lönefrågor. Begynnelseaflönningarna för de manliga postexpeditörerna föreslogs af denna kommitté till 2,200 kronor i andra lönegraden och till 2,500 kronor i första lönegraden med två ålderstillägg i hvardera lönegraden å tillhoppa 600 kronor i andra lönegraden och 800 kronor i första lönegraden. Första lönegradens lägsta belopp, 2,500 kronor, afsågs att i främsta rummet tillgodokomma postexpeditörer å dyrare orter och kan sålunda, åtminstone delvis, anses såsom innefattande ett dyrtidstillägg. Därigenom att tjänsterna i både första och andra lönegraden varit noga bestämda till antalet har emellertid första lönegraden mera i undantagsfall kunnat, såsom afsetts, användas såsom aflönning med sitt lägsta belopp till tjänstemän å de dyrare orterna, emedan det vid uppkommande ledigheter icke funnits någon ledig aflönning i denna lönegrad, utan har första lönegraden i praktiken så godt som uteslutande kommit att användas såsom ett förstärkt ålderstillägg. Postexpeditörerna hafva sålunda vid sin utnämning i regel erhållit aflönning i andra lönegraden, efter fem kalenderår erhållit första lönegraden med första ålderstillägget och efter ytterligare fem kalenderår uppnått slutaflöningen, 3,300 kronor.

Förenämnda aflöningsbelopp ansågs emellertid icke af kommitterade själfva tillräckliga för dyr tid. De sade sig nämligen, vid beräkandet af aflöningsbeloppen för postverkets liksom äfven för telegrafverkets tjänstemän, hafva bortsett från det vid denna tid till dessa tjänstemän utgående dyrtidstillägget, hvarför, om dyrtidstillägg ansågs behöfva fortfarande utgå till andra statstjänare, dylikt tillägg äfven borde utgå till tjänstemännen vid post- och telegrafverket.

Resultatet af denna lönereglering blef äfven, att posttjänstemän i alla grader kommo att år 1903, då den nya staten började tillämpas, hufvudsakligen genom dyrtidstilläggets bortfallande erhålla lägre af-

löning än under år 1902. Bland postexpeditörerna förlorade 23 stycken i första lönegraden i medeltal 88 kronor pr år och 19 i andra lönegraden förlorade i medeltal 127 kronor pr år. De genom denna otillfredsställande löne reglering, — hvilken af dåvarande civilministern Schotte vid Riksdagen 1906 karaktäriserades sålunda, att postverkets lönefråga tydligen gått i baklås — redan förut mer än knappt tillmätta aflöningarna hafva sedan ingången af år 1908 än mera försämrats genom de från denna tid dels nytillkomna och dels höjda afgifterna i pensioneringsändamål. Utan att få pensionerna höjda måste nämligen tjänstemännen från och med 1908 själfva bidra till sin egen pensionering, hvilket ju i själfva verket betyder en lönereduktion.

För större inkomstagare spelar detta icke någon egentlig roll, men för dem, som förut hafva det knappt, är gifvetvis hvarje minskning af inkomsten ytterst kännbar. Samtidigt med tillkomsten af de nya pensionsavgifterna till staten hafva äfven afgifterna till civilstatens änke- och pupillkassa höjts i högst afsevärd grad. Här har man emellertid samtidigt vunnit en högst beaktansvärd förmån genom de betydligt höjda pensionsbeloppen för efterlevande änkor och minderåriga barn. Men huru det än är, äro dessa afgifter icke frivilliga och komma därför att i viss mån kännas såsom en direkt löneminskning. För dem, som redan förut hafva haft svårt att få aflöningen att räcka till för bestridande af familjens alla behof, medför denna förmån, som ej kan komma familjen till godo förrän vid familjeförsörjarens frånfälle, att genom de dryga afgifterna gifvetvis ännu mera försvåras möjligheten för en tjänsteman med familj att draga sig fram utan skuldsättning. Måste denna senare utväg anlitas för att betala pensionsavgifterna, ja, då är den förmån, man genom dessa afgifter velat bereda tjänstemännen, icke mycket värd.

När nu en ny lönestat utarbetats för postverket skulle man väl kunnat vänta, att alla dessa omständigheter skulle tagits i betraktande. Men nej, så har ej skett. Nu förestår ånyo just för de minsta inkomstagarna en lönereduktion, hvilken skall betalas först efter en lång tid framåt. Genom gjorda beräkningar har man funnit, att oaktadt ortstillägget, — om nu detta skall tagas i betraktande härvidlag, hvarom emellertid meningarna torde vara delade, ty detta tillägg är ju afsedt att tjäna till utjämnande af de olika dyrhetsförhållandena i landet och bör sålunda ej tagas i betraktande vid jämförandet af normalaflöningsgarna — detta inom parentes — och oaktadt bestämmelsen i paragraf 9 af öfvergångsbestämmelserna om personligt lönetillägg i händelse af lägre aflöning vid öfvergången till nya lönestaten än den, som skulle utgått enligt den nu gällande, likväl icke mindre än omkring 250 stycken postexpeditörer, eller sålunda omkring en tredjedel af hela antalet, komma att enligt nya lönestaten under en följd af år erhålla mindre nettoaflöning än enligt den gamla lönestaten, enligt de förhållanden i fråga om de obligatoriska afgifterna för pensioneringsändamål, som voro rådande vid den nuvarande aflöningsstatens ikraftträdande år 1903. Ett exempel torde tillfullo belysa detta förhållande. 30 stycken postexpeditörer, antagna till extra ordinarie postexpeditörer 1904 och befordrade till ordinarie 1909, komma att under 16 år förlora i medeltal 95 kronor för år eller sammanlagdt 1,518 kronor.

*Angående
postverkets
utgiftsstatar
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Denna förlust betäckes genom den högre slutlönen för år 1929 efter 25 å 26 tjänsteår och 46 å 47 lefnadsår. Den sålunda uppkommande beräknade inkomstminskningen varierar mellan 411 kronor på 9 år (ungefär 45 kronor för år och 1,518 kronor för 16 år) ungefär 95 kronor i medeltal pr år. Dessa förluster betäckas först vid en uppnådd lefnadsålder af 45 å 47 år, efter hvilken tid ändtligen en verklig löneförbättring uppnås.

I stället för att, såsom väl meningen äfven varit, åstadkomma en löneroglering, som skulle tillgodose alla, har man stannat på halfva vägen. Nej, låt oss nu ändtligen taga steget fullt ut, så att man äfven beträffande postverket kan säga sig hafva åstadkommit någonting verkligt godt och bestående. I detta afseende anser jag det af herr Hildebrand i Första Kammaren och herr Thylander m. fl. i denna kammare motionsvis framburna förslag, som på tillstyrkan af postverkets distriktschef framlagds af kungl. generalpoststyrelsen i dess förslag till stater för år 1910 vara synnerligen moderata.

Att det antagande af detta förslag, som innebär en verklig aflöningsförbättring jämväl för de yngre årsklasserna bland postexpeditörerna, måste medföra en ökning i utgiftsstaterna är alldeles själfklart. I förbigående tillåter jag mig erinra, att postverkets öfverskott krisåret 1908 var omkring 376,000 kronor mer än det beräknade och detta oaktadt lönerogleringen för postbetjente, som kostat omkring 750,000 kronor och detta så mycket märkligare som under sista tiden väsentliga portonedsättningar skett.

Vill man alltså vinna målet, måste man ju äfven välja medlen. Och här synes mig icke någon tvekan kunna få råda.

Det gäller här en kår, som förrättar en för såväl det allmänna, som för den enskilda medborgaren högst viktig funktion i samhället, och det kan ej för Riksdagen, som har att tillse att alla kuggar i statsmaskineriet kunna arbeta väl, vara likgiltigt att denna kår skall arbeta under sådana omständigheter att dess ekonomi undergräfvos och dess intresse för arbetet sålunda slappas.

På grund af hvad jag sålunda anfört tillåter jag mig, herr talman, att i fråga om aflönningarna till de manliga postexpeditörerna yrka afslag på statsutskottets hemställan samt bifall till de af herr Hildebrand i Första Kammaren och herr Thylander m. fl. i denna kammare afgifna motionerna i detta afseende.

I detta anförande instämde herrar *Bogren* och *Kronlund*.

Härefter anförde herr vice talmannen: Jag tillåter mig framhålla, att i anseende till det sätt, hvarpå detta betänkande blifvit uppsatt, det är nästan omöjligt att åstadkomma en föredragningsordning efter den kutym, som eljest är vanlig i kammaren. Men då det är uppenbart vid betraktande af de i motioner och reservationer framställda yrkanden, att, därest icke något slags ordning skulle fastställas för öfverläggningen, densamma skulle kunna blifva i allra högsta grad osammanhängande, i det att än det ena fristående yrkandet och än det andra rörande den föredragna punkten skulle af olika talare om hvarandra skärskådas, vill jag tillåta mig att hemställa, att för att

bringa någon reda i öfverläggningen kammaren nu till en början måtte upptaga den fråga som af herr Thavenius blifvit väckt, nämligen om afslag å hvad utskottet i denna punkt hemställt och bifall till den af herrar Hildebrand och Thylander afgifna motionen. Sedan öfverläggningen om denna fråga blifvit bragt till slut, skulle således öfverläggningen fortgå om den föredragna punkt 1 litt g), och om något nytt yrkande blir framställt, som står för sig, skulle en öfverläggning om detta yrkande i och för sig äga rum, till dess den öfverläggningen blifvit bragt till slut o. s. v. till dess alla särskildt fristående frågor blifvit bragta till slut, då man skulle öfvergå till ett afgörande af hela punkt 1 litt. g) i hufvudsak.

Därvid bör det naturligtvis stå hvarje talare fritt, att, därest han vill anföra något om organisationen i det hela, göra detta vid hvilken fråga han finner det vara passande.

Den af herr vice talmannen sålunda föreslagna ordningen för förevarande ämnes behandling blef af kammaren godkänd.

Ordet lämnades härfå till

Herr Thylander, som anförde: Jag skall inskränka mig till att yrka bifall till motionen på skäl som af herr Thavenius anförts.

Herr Starbäck: Herr talman, mina herrar! Till att börja med kan det vara skäl att verkligen se till, om det påståendet kan vara riktigt, att här icke föreligger någon verklig förbättring af de ifrågasvarande statsfunktionärernas aflöning.

Vi skola då komma ihåg, att för närvarande börjar postexpeditörernas aflöning med 1,750 kronor i många fall. Därefter gå de så småningom upp, tills de — vanligtvis efter 10 år — nå en slutaföning på 3,300 kronor. Hur ställer det sig nu enligt utskottets förslag? Jo, begynnelseaföningen blir för de postexpeditörer, som efter denna lönestats eventuella antagande tillträda tjänst 1,800 kronor och slutaföningen 3,800 kronor. För de gamla postexpeditörerna, för hvilka den förste ärade talaren här särskildt syntes ömma, gäller det, att begynnelseaföningen blir 2,200 och slutlönen 3,800 kronor. Det måtte väl i alla fall, äfven om man icke tar hänsyn till ortstilläggen, som växla mellan 15 och 10 procent och som omfatta en stor del af landets poststationer och postkontor, icke kunna förnekas, att detta är en afsevärd löneförbättring.

Nu säger man, att det är två förhållanden, som göra, att det är särskildt ömmande för dessa statstjänare, eller snarare tre förhållanden, om jag tar med i beräkningen hvad som af herr Thavenius anförts, nämligen att den s. k. löneregleringen af 1901 och 1902 i själfva verket icke medförde någon ökning, då kommittén hade tagit med i beräkningen, att Riksdagen skulle bevilja ett dyrtidstillägg, hvilket Riksdagen icke gjorde.

Men med afseende å detta första skäl ber jag få fästa uppmärksamheten på, att detta förhållande, att man ansett en löneförbättring böra äga rum, men att vederbörande statstjänare fått vänta på den-

*Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)

samma, sannerligen icke är något för posten säreget. Jag vill erinra om ett exempel, som står mig ganska nära, nämligen huru under många, många riksdagar latinherraväldets afskrifning kombinerades med elementarlärarnas lönefråga och hurusom det var först efter mycket sega strider och mycket långa utredningar som den löneregleringen äntligen gick af stapeln. Och det var vid en tidpunkt, då ännu icke de nuvarande löneregleringarna börjat, så att äfven den löneregleringen torde kunna anses — som äfven från annat håll i kammaren erkänts — icke vara så synnerligen god. Jag tror därför också, att det är riktigt, när man bedömer denna fråga, att man icke försöker ställa posttjänstemännen såsom en alldeles särskild klass med ett alldeles enastående slags arbete och med fullkomligt olika kvalifikationer mot öfriga statstjänare. Man måste väl fastmera i all rimlighets namn jämföra dem med öfriga statstjänare och särskildt med dem, som tillhöra närmast jämförbara verk, nämligen kommunikationsverken, järnväg och telegraf.

Då säger man — och det är det andra skälet, — att befodringsutsikterna inom poststaten äro så orimligt små, att aflöningen därför bör vara större, ty det blir alltid på öfverblifna kartan en hel del obefordrade tjänstemän, som då måste hafva en bättre aflöning, därför att de icke komma upp till högre aflönad post. Ja, jag medger, att detta resonemang är riktigt till en viss gräns. Det är riktigt, att om ett verk behöfver en osedvanlig stor kategori af lägre tjänstemän, så att en stor procent af dessa aldrig nå öfver denna lägsta befattning, bör slutaflöningen för dessa vara större än i andra verk, men jag hemställer verkligen till den ärade talare, som först yttrade sig i denna fråga, om det kan vara riktigt, att, därför att en viss procent aldrig når befodran, *alla* från början skola hafva afsevärdt bättre ställt än motsvarande tjänstemän i de närliggande verken. Det vore väl dock ganska märkvärdigt, om Riksdagen skulle slå in på en sådan princip, i synnerhet som enligt den nu föreliggande lönestaten en afsevärd förbättring i befodringsmöjligheterna föreslås. Och skulle detta ställas på sin spets, skulle man ju resonnera så — som ett förslag ju också antydt, hvilket visserligen icke här föreligger, men som framkommit under förarbetena, — att vi skola taga bort de här befodringsmöjligheterna eller minska dem. Det kan hända att de icke behöfvas så väl. Och då blir det naturligtvis riktigt, att de flesta skola hafva en högre aflöning.

Nej, det är naturligtvis på det sättet, att om en motion hade förelagat, som hade klargjort, huru stort procenttal verkligen kommer att bli obefordradt — en ganska svår uträkning för öfrigt, — och om det hade föreslagits att möjligen höja den högsta aflöningen, då skulle det varit något att fundera på. Men jag tillåter mig å andra sidan erinra om, att den högsta aflöningen med dyrortstillägg för dessa postexpeditörer dock blir 4,250 kronor, d. v. s. 750 kronor mindre än den högsta adjunktslönen. Och vi skola nu vid denna jämförelse komma ihåg, att de postexpeditörer, som nu komma in hafva real-skoleexamen som grund. De hafva sedan en postelevkurs, och de få redan i sina tidigaste år aflöning af staten under det att den, som går elementarlärarebanan, har en ofantligt mycket längre och dyrare ut-

bildningstid, och — åtminstone i många fall — senare komma till sin högsta aflöning på hvilken de få vänta i tjugu år.

Det går, såsom jag nyss nämnde, icke an att uppställa en viss kategori af statstjänare och säga, att det är synd om dessa, utan vi böra komma ihåg hvilka känslor ett sådant tillvägagångssätt kan väcka hos andra statstjänare. Detta om befodringsmöjligheterna.

Vidare sade den ärade talaren, att det tillkommit ett faktum, nämligen att pensionsavgifterna blifvit ökade, men han medgaf på samma gång, att i samband med dessa ökade pensionsavgifter också fördelarne blifvit ökade. När lönestaten för telegrafverket vid 1907 års riksdag antogs, var reglementet för änke- och pupillkassan ännu icke fastställt, utan detta skedde senare med betydligt ökade pensionsavgifter. Jag undrar, hvad kammaren skulle sagt, om då motionsvis eller genom Kungl. Maj:t förslag framstälts om att på grund däraf, att ett nytt reglemente tillkommit, som ökat pensionsavgifterna, också lönerna skulle höjas. Detta hade nog icke vunnit anklang inom denna kammare. Jag kan heller icke förstå, att det förhållande, att en lönestat icke är reviderad skulle kunna utgöra tillräckligt skäl för att på grund af ökade pensionsavgifter, som i detta fall, då det gäller civilstatens pensionsinrättning, drabbar en hel mängd af statstjänare, hvilkas löner redan äro reglerade, göra undantag och gifva en del större fördelar än andra, hvilkas löner ingen tänkt på att höja, ehuru deras pensionsavgifter blifvit höjda. Det är mig omöjligt att kunna gå med härpå, ty det är en orättvisa, som blefve mycket svår att ändra.

Innan jag yttrar mig om de 250 postexpeditörerna, ber jag få framhålla, att en jämförelse med öfriga kommunikationsverk, järnvägen och telegrafn, gjort, att utskottet satt begynnelselönen för postexpeditörer 300 kronor högre än för motsvarande tjänstemän inom telegrafverket, därför att postexpeditörerna blifva ordinarie något senare, 2 eller 3 år senare. Slutlönen har också satts 400 kronor högre än för telegrafassistenterna. En telegrafassistents slutlön utgör 3,400 kronor, under det en postexpeditör, enligt föreliggande förslag, kommer upp till 3,800 kronor. Höjningen är sålunda betydlig, och detta därför, att man ömmar för de sämre befodringsmöjligheterna inom postverket. Jag ber herrarne betänka och taga hänsyn till detta särskildt med afseende på de högst aflönade. Man säger nu, att det finnes de, som komma att förlora på grund af denna lönereglering. Vi hafva försökt att afpassa öfvergångsbestämmelserna så att de skulle förhindra hvarje försämring af lönerna för de nuvarande på gammal stat stående tjänstemännen, som skulle gå in på den nya staten. Men gammal erfarenhet visar, att det vid en lönereglering knappast är möjligt att i generella bestämmelser förutse hvarje enskildt fall. Det kan alltid inträffa, att någon befinner sig på den pinne af lönegradsstegen, att han vid öfvergången till den nya staten under ett eller annat år lider förlust. Dessa 250 postexpeditörer är en osedvanligt stor kategori, men det är icke möjligt, att, när man hör siffror uppläsas, genast kunna granska dem. Jag vill emellertid tro, att dessa siffror från en viss synpunkt sedt äro riktiga, men man skall kanske, om man granskar dem från en annan synpunkt, finna, att de icke alldeles hålla streck. Emellertid vill jag i alla fall antaga, att en del

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

af postexpeditörerna verkligen komma att förlora något under en följd af år. Men de komma dock alltid att genom detta förslag vinna utsikter i befördringsmöjligheteter, de komma att få en slutaflöning som är 500 kronor högre än den nuvarande plus ortstillägget. Och slutligen, kan det verkligen vara riktigt att man för att hjälpa vissa bestämda statstjänare, låt vara ganska många, införa en bestämmelse, på grund af hvilken alla statstjänare, som äro i samma kategori, tilldelas en afsevärd förhöjning. Något sådant har aldrig inträffat, och det kan icke vara riktigt. Vill man försöka hjälpa dessa, får man göra på det sätt, som senast vid denna riksdag förekommit med afseende å telegrafverket. Herr Nilson i Örebro har väckt motion om, att vissa kategorier af tjänstemän skola genom bestämda åtgärder få sina löneförmåner förbättrade. Riksdagen afslog motionen med en välvillig motivering, och man har hopp om, att vederbörande verks styrelse skall ingå till Kungl. Maj:t och Kungl. Maj:t inkomma till Riksdagen med förslag i denna riktning. Men att på grund af en enskild motion och förhållanden, som det i sista stund här upplysts om, försöka att under sken af, att det endast är 250 man, drifva igenom ett förslag, som komme att vara gällande för alla, är i alla fall någonting, som jag ansett mig böra fästa uppmärksamheten på och som väl aldrig förut inträffat.

Jämför man de lönestater som här föreslagits med de lönestater, som gälla för öfriga kommunikationsverk, järnvägen och telegrafan, måste man dock, tror jag, erkänna, att lönesatserna blifvit väl afvägda, och jag anser det vara synnerligen betänkligt att härutinnan göra någon rubbning. Ty herrarne kunna vara öfvertygade om, att vi i så fall visserligen måhända skulle väcka belåtenhet inom postverket, men säkert missnöje inom andra verk, och att vi skulle få se en motionsflod rinna upp, tills Riksdagen blefve tvungen att ändra om löneförhållandena äfven för dessa verk. Jag tror, att konsekvenserna häraf blefve farliga och jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Rydén: Herr talman! Om jag kunnat se någon utväg att lösa posttjänstemännens lönefråga oberoende af det organisationsförslag som här föreligger till Riksdagens afgörande, skulle jag utan tvekan yrkat afslag på själfva organisationsfrågan. Men då vi, såsom alla veta, i fjol afvisade posttjänstemännens lönefråga, därför att regeringen kommit in med densamma för sent, och då ett afslag nu skulle medföra, att någon löne reglering för postverket icke komme till stånd, har jag för min del, liksom många andra i denna kammare, resignerat, fastän jag tror, att det förslag, som nu föreligger, icke kommer att blifva gynnsamt eller lyckligt för postverket. Jag skall emellertid icke nu ingå härpå, då Riksdagen redan bifallit första momentet i utskottets hemställan.

Jag har skrivit under den motion, som väckts af herr Thylander, och jag vill nämna, hvarför jag skrivit under denna motion. För min del anser jag, att den föreslagna begynnelselönen af 1,800 kronor för en postexpeditör är för liten, för att han skall kunna tänka på att

bilda eget hem vid en tid, som jag anser vara den lämpligaste. En postexpeditör kommer antagligen för framtiden att blifva ordinarie vid ungefär 25 års ålder. Min uppfattning är då, att vi, i fall vi reglera lönerna ordentligt och förståndigt, borde bereda hvarje man vid den åldern tillfälle att bilda familj. Men finnes någon människa, som tror, att man på en lön af 1,800 kronor, om man förut har någon studieskuld att betala, kan tänka på att bilda hem och familj? Herr civilministern eller någon annan kan nu måhända invända, att det å vissa platser finnes ortstillägg till belopp af 10 å 15 procent af lönen. Men äfven om ortstillägget lägges till lönen, blir denna dock allt för ringa. Jag för min del har varit med och oppinerat till förmån för en högre begynnelselön för postexpeditörerna än den Kungl. Maj:t föreslagit.

Jag kan icke, det får jag uppriktigt medgifva, förstå, att herr Starbäck kunnat vara med om att reglera begynnelselönerna så lågt för postexpeditörerna, som han gjort. År 1906 föreslog Kungl. Maj:t, d. v. s. den liberala regeringen, ett dyrtidstillägg för postverkets tjänstemän, som skulle medföra att för en ordinarie postexpeditör i andra lönegraden, som har en lön af 2,200 kronor, skulle, dyrtidstillägget inberäknadt, lönebeloppet komma upp till 2,420 kronor.

Jag har, mina herrar, som sagdt, velat vara med om att bevilja en högre begynnelselön för postexpeditörerna och har biträdt ett yrkande i denna riktning inom utskottet. Men på samma gång har jag intagit den ståndpunkten, att man i samband härmed borde inskränka antalet högre befälsposter inom postverket. Dessa verka nämligen enligt min uppfattning byråkratiserande och steriliserande å postverket.

I utskottet har jag nu fattat min uppgift så, att det gällt att försöka komma till det bästa möjliga resultat på grund af den pröfning, som man får ägna saken där och framför allt på grund af kändedom om andra partiskiftningars mening i olika frågor. Utskottets ledamöter äro enligt min mening pliktiga att försöka, om så påfordras, reservationsvis, anvisa den väg, på hvilken det står att vinna en lösning af en föreliggande fråga. Jag har nu fått den bestämda uppfattningen — vunen genom samtal med olika män i denna kammare — att det är fullkomligt utsiktslöst att våga en drabbning på den linje, som herr Thorsson och jag intagit i statsutskottet, nämligen höjda begynnelselöner och reduceradt antal tjänstemannaposter. Jag har därför afstått från att reservera mig i utskottet, ehuru jag delvis är af annan mening än utskottet.

Jag har alltså, herr talman, i förevarande fall intet yrkande att framställa, utan har endast velat göra en rent personlig förklaring beträffande min ståndpunkt.

Däremot kommer jag naturligtvis att rösta för den högre begynnelselönen för posttjänstemännen, i fall yrkande därom framkommer i kammaren. Och om kammaren bifaller detta förslag, hoppas jag, att herr Thorsson tar upp yrkandet om reducering af vissa högre tjänstemannabefattningar, något som enligt min uppfattning bör vara konsekvensen af ett sådant beslut.

*Angående
postverkets
utgiftsstatör
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Angående
postverkets
utgiftstatater
för år 1910
m. m.
(Forts.)

Herr Thylander: Herr talman! Den fråga, om hvilken jag nu skall yttra mig, sammanhänger icke med den motion, hvarom nu är tal. Men ehuru — såsom jag i slutet af mitt anförande kommer att framhålla — jag ej kan framställa något yrkande, tillåter jag mig likväl säga några ord med anledning af min motion.

Jag ber då att få hänvisa till sid. 13 i statsutskottets betänkande, där den passus förekommer, som herr Starbäck i sitt anförande nyss berörde. Det heter där: »När inom en tjänstemannakår, såsom här är fallet, befordringsmöjligheterna äro jämförelsevis ringa och således en afsevärd del af personalen måste kvarstanna inom den lägsta graden, skulle detta förhållande till äfventyrs kunna utgöra anledning att till förmån för de obefordrade tjänstemännen fastställa en förhållandevis hög slutaflöning inom graden, men ingalunda kunna åberopas såsom skäl att, på sätt motionären i detta fall föreslagit, höja personalens begynnelseaflöning, ty en dylik höjning af begynnelseaflöningen skulle tillgodokomma samtliga tjänstemän inom graden, vare sig de sedermera blifva befordrade eller icke.» Härmed är antydt, att om det förelegat ett förslag om högre slutaflöning, så skulle möjligen statsutskottet hafva reflekterat häröfver. Jag har emellertid den vissa öfvertygelsen, att äfven om något sådant förslag förelegat, skulle statsutskottet icke hafva reflekterat öfver saken, och jag stöder denna min uppfattning därpå, att i min motion angående postexpeditörer (kvinnlige) är just framförd en sådan princip. Jag har framfört den därför, att jag antagit, att det vore riktigt, att för dessa kvinnliga postexpeditörer skulle tillkomma en förhöjning med 200 kronor utöfver hvad som föreslagits i den kungl. propositionen. Men statsutskottet har icke kunnat biträda detta. A la bonne heure! Jag tror då icke heller att statsutskottet skulle velat biträda en ny lönegrad för de manliga postexpeditörerna, hvarom här är fråga.

Nu utgör den kår, om hvilken jag talar i min motion, en kår, som enligt min uppfattning så småningom under tidernas lopp undergått en viss degradering. Ursprungligen förhåller det sig så, att densamma både med afseende å kompetens och med afseende å utförande af arbetet — såväl kvantitativt som kvalitativt — stått fullkomligt jämnställd med de manliga postexpeditörerna. De kvinnliga postfunktionärerna hade sålunda ursprungligen rättighet att söka och vinna befordran till tredje och fjärde klassens postkontor som postmästare, och denna förmån har stått på papperet äfven sedan sista löneregleringen 1902. Men detta oakadt har det varit ytterst få fall, då kvinnliga postexpeditörer kunnat erhålla befattning som postmästare vid berörda postkontor. Det har inträffat *en* gång, summa summarum *en* gång! Och vid sådant förhållande förefaller det mig, som om denna extra förmån har varit af noll och intet värde.

Jag har därför ansett, att, när de faktiska förhållandena äro sådana, att denna stora förmån att kunna söka och erhålla befattning såsom postmästare vid tredje och fjärde klassens postkontor betydde så litet i praktiken, skulle någon ersättning kunna vinnas därigenom, att för denna tjänstemannakår inrättades en högre sista lönegrad med 200 kronors tillägg. Jag föreställer mig, att detta alls icke skulle vara så omöjligt, sedan man undersökt, huru det gått till,

och därvid kunnat konstatera, att under tidernas lopp denna tjänstemannakår blifvit tillbakasatt mer och mer, under det att de manliga tjänstemännen behållit alla fördelar.

Statsutskottet har emellertid icke kunnat biträda mitt yrkande, och då det ej ens finnes en tillstymmelse till reservation, så förstår kammaren, att, om en person i min ställning skulle göra något yrkande, så skulle detta sakna all betydelse.

Men om jag sålunda icke framställer något yrkande, så har jag särskilda skäl att hoppas, att kammaren skall äfven i detta se en önskan, att under den fortsatta behandlingen af statsutskottets betänkande hänsyn måtte tagas till tvenne reservationer, som äro införda i betänkandet. Den ena är den, som afgifvits med anledning af herr Lindhagens motion, i hvilken yrkas, att af 3:e och 4:e klassens postkontor skola 25 reserveras till förmån för kvinnliga postexpeditörer. Om kammaren går in på detta, så kommer ju någon ersättning att beredas dessa kvinnliga postexpeditörer, då ju 25 platser skola besättas af därtill kvalificerade sådana.

Den andra reservationen i betänkandet är afgifven till förmån för retroaktiv verkan af den lönereglering, som i dag fastställles af Riksdagen. Denna reservation ligger mig varmt om hjärtat, och det af två skäl. Det första är det, att den stora tjänstemannakår, som det här gäller, hoppats att redan i år erhålla de förmåner, som löneregleringen afser att åstadkomma, och den har grundat detta sitt hopp därpå, att ifrågavarande reglering endast på den grund icke kunnat beslutas redan förlidet år, att den kungl. propositionen i fjol kom till Riksdagen så sent.

Det andra skälet är det, att i statsutskottet gaf man i fjol ett indirekt löfte, att Riksdagen i år skulle taga hänsyn till detta förhållande och om möjligt ställa det så, att löneregleringen tillämpades från och med den 1 januari 1909. Då betänkandet behandlades uti Andra Kammaren, gjordes äfven uttalanden i denna riktning, hvilka icke blefvo emotsagda.

Häri anser jag, att det ligger ett åtminstone indirekt löfte åt denna tjänstemannakår att få löneregleringen genomförd med verkan från den 1 januari 1909.

Detta är skälen till att jag icke yrkar bifall till min motion om de kvinnliga postexpeditörerna. Och jag hoppas, att herrarne måtte tillstå, att detta innebär en uppoffring af mig. När jag emellertid gör denna uppoffring, har jag velat antyda, hvarför jag gör densamma, och hvarför jag sålunda icke för närvarande har något yrkande att framställa.

Herr Schotte: Herr talman, mina herrar! Det torde vara alldeles uppenbart, att den lönestat, som här föreligger för postverket, i det stora hela bereder dessa tjänstemän länge efterlängtade och väl behöfliga löneförmåner.

Det är nog emellertid så, som det påpekats här i den motion, som afgifvits af herr Thylander, m. fl., att det finns en grad inom postverket, som skäligen kan ha anspråk på att i någon mån blifva bättre tillgodosedd än som fallet är enligt statsutskottets förslag. De skäl,

*Angående
postverkets
utgiftsstatist
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

som tala för den åsikten, äro ju af den förste ärade talaren här framhållna. Men jag skall bedja att få yttra några ord i anledning af herr Starbäck's anförande rörande befordringsförhållandena och de anställda jämförelserna härutinnan inom de olika kommunikationsverken.

Det har af de uppgifter, som kommit mig tillhanda och som grunda sig på 1906 års statistik, visat sig, att i fråga om ordinarie befattning sådan erhållits af 8 stycken postexpeditörer i åldern 21—25 år, medan motsvarande siffror inom järnvägen och telegrafen för stationsskrifvare och assistenter äro respektive 56 och 30. Om man går till följande åldersklass, 26—30 år, erhålla 113 postexpeditörer vid denna ålder ordinarie befattning, under det antalet stationsskrifvare utgör 159 och telegrafassistenter 41 — då telegraftjänstemännen bilda en mindre kår, så ställa sig siffrorna gifvetvis också mindre. — Vid 31—35 års ålder vinna 178 postexpeditörer, 86 stationsskrifvare och 20 telegrafassistenter ordinarie befattning.

Dessa siffror peka uppenbart på, att befordringsutsikterna inom postverket äro väsentligt sämre, så att det dröjer längre, innan vederbörande tjänstemän där blifva befordrade till ordinarie än förhållandet är vid de andra kommunikationsverken.

Undersöker man, huru det ställer sig i fråga om öfverordnade befattningar, så visa sig äfven därvidlag förhållandena sämre för postexpeditörerna än för de andra verkens motsvarande tjänstemän.

I postverket utgjorde antalet öfverordnade öfver postexpeditörerna år 1906 291 stycken, medan däremot för järnvägen motsvarande siffra var 504 och för telegrafen 115. Tager man sedan i betraktande, att postverket drages med en tämligen stor extra ordinarie stam, en stam, som redan nästa år kan beräknas uppgå till 400 stycken, under det att praktiskt taget antalet extra ordinarie vid järnvägen och telegrafen är mycket ringa, så torde häraf tydligen framgå, att befordringsåldern vid posten är afsevärdt högre än vid järnvägen och telegrafen.

En jämförelse mellan antalet obefordrade i de tre kommunikationsverken, är emellertid svår att göra, och den enda jämförelse, hvarigenom man kan komma till något mera värdefullt resultat rörande förhållandet i berörda afseende inom de olika kommunikationsverken, erhålles, om man jämför aflöningsarna i första befordringsgraden öfver första ordinarie befattningen. Det visar sig då, att postverket ligger under. Aflöningssummorna ställa sig nämligen sålunda:

För förste postexpeditör, enligt Kungl. Maj:ts förslag	Kr. 129,000
» » stationsskrifvare	» 139,000
Telegrafkontrollör af 2:a graden	» 159,000.

Alla dessa förhållanden visa tydligt, att postverket drages med ogynnsamma förhållanden, och att ganska stora skäl sålunda torde föreligga för billigheten att tillmötesgå den motion, som i detta afseende väckts i syfte att afhjälpa nu angifna förhållanden.

Jag tror sannerligen icke, att något sådant skulle medföra betänkliga konsekvenser i förhållande till de öfriga kommunikationsverken. Jag tror, att om det blir fråga om att anställa en jämförelse mellan järnvägstjänstemännen och posttjänstemännen i de första graderna, så skall det visa sig, att järnvägstjänstemännen äro mycket bättre situ-

erade i alla afscenden, genom lönetillägg och åtskilliga förmåner, som komma dem till del. Ingen torde heller tveka, om det gäller att välja inträde i det ena eller andra verket. Det är för den skull också att antaga, att rekryteringen af postpersonalen genom de låga begynnelse-lönerna för postexpeditörer kommer att försvåras, och att aspiranterna i stället komma att kasta sig på de andra verken, järnvägen och telegraf-
särskildt järnvägen.

*Åtgärdande
postverkets
utgiftsstatist
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Emellertid är det alldeles uppenbart, att det icke tjänar något till att yrka på ändring i statsutskottets förslag i förevarande del, och jag skall icke heller göra det. Öfriga frågor, som föreligga, äro af sådan vikt för hela postverket och dess tjänstemän att få igenom, att det vore orätt att äfventyra deras framgång genom att yrka bifall till en motion, till förmån för hvilken ingen i utskottet reserverat sig. Men jag har velat framhålla, att postexpeditörernas anspråk att bli i någon mån bättre tillgodosedda än hvad genom den föreliggande löneregleringen skett, är ganska berättigadt.

Med afseende på organisationen i öfrigt skall jag icke yttra något särskildt, ehuru den skulle kunna ge anledning till ganska vidlyftiga uttalanden. Jag ber blott att få yttra något i en ren lokalfråga, nämligen med afseende på den klass, i hvilken Karlstad är placerad. Efter lefnadskostnaderna på orten, borde denna plats ställas i klass I A. Nu torde det icke kunna vinnas någon ändring därutinnan, men jag har velat påpeka detta, i förhoppning om att herr statsrådet och chefen för civildepartementet måtte ägna frågan en ytterligare granskning, i hvilket fall det torde befinnas, att, enligt uppgifter från kommerskollegium och andra upplysningar angående lefnadskostnaderna inom orten, postkontoret i Karlstad rätteligen bort uppflyttas till högre klass.

Jag har, herr talman, intet yrkande att framställa i den föreliggande frågan.

Herr Starbäck: Herr talman! Jag vill endast med några få ord stryka under ett och annat, som jag yttrade i mitt första anförande. Det är alldeles naturligt och hvar och en vet, att det är så, att personer tillhörande ett visst verk eller ett visst yrke alltid, mer eller mindre omedvetet, söka framhålla detta såsom särskildt kräfvande i afseende på intelligens och fysik, och jag tror därför, att man vid en jämförelse mellan de olika verken bör vara ganska försiktig. Man får alldeles säkert höra, hvilket verks funktionärer man än träffar på, att hans verk är mera ansträngande än andras och att dess kompetensfordringar äro större än för motsvarande plats i ett annat verk. Det är alldeles gifvet, att de ej kunna vara fullkomligt lika, och icke kan Riksdagen ge sig in på att bestämdt gradsätta de olika ämbetsfunktionerna med afseende på deras förutsättningar och arbete o. s. v. Men jag vågar göra det påståendet, att det är lika möjligt, att det är mera betungande vid telegrafverket eller järnvägen än vid posten, som att ett motsatt förhållande äger rum. Jag ber också få fästa den senaste talarens uppmärksamhet på ett förhållande, som jag icke framhöll tillräckligt mycket i mitt yttrande. När man sammanräknar en längre tids löneförmåner för de olika verken och jämför dem, kommer

*Användande
postverkets
utgiftstaler
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

man till en synnerligen hög siffra exempelvis för telegrafverket. Det beror naturligtvis på vid hvilken ålder man sätter befordran till en högre plats. I en tabell, som är bifogad betänkandet, har, hvad angår telegrafverket, befordran till kommissarie eller kontrollör blifvit satt till resp. 33 och 39 års ålder. I en utredning, som stått i tidningarna och kommit från telegrafhåll, visas det, att deras uppgifter gifva orimligt mycket sämre resultat än 39 års åldern för befordran till högre befattning. Det blir subjektivt, hvilken siffra man än vill ha fram. Vore det här fråga om en löneroglering för telegrafverket, skulle en dess tjänsteman lätt kunna göra en uträkning, som visade, att situationen där vore mycket sämre än för posttjänstemännen. Det är ju helt förklarligt, att man ser på förhållandena på detta sätt.

Emellertid vill jag med afseende på en jämförelse mellan de olika verken framhålla hvad som står i utskottsbetänkandet sid. 14 om de ökade pensionsförmåner — kombinerade med högre afgifter — som de ifrågavarande funktionärerna enligt de nya bestämmelserna få åtnjuta. Skulle man då reducera förhöjningen i pensionsavgifterna genom en högre aflöning, finge de dessa högre pensionsförmåner fullständigt gratis, och det är väl litet för mycket.

Slutligen vill jag fästa uppmärksamheten på en sak, som nog sedermera kommer under debatt, men som har ett visst sammanhang med denna punkt, och det är något, som går såsom en röd tråd genom hela organisationsförslaget, nämligen sträfvandet att få bort öfverkvalificerad folk och ersätta det med lämpligt kvalificerad, jag menar den tanken, som framträder såväl i det ursprungliga kommittéförslaget och i Kungl. Maj:ts proposition som i utskottets betänkande, att man vill lämna plats för postbetjante. Det är min bestämda öfvertygelse, att många af de platser, som intagas af postexpeditörer skola kunna fyllas af postbetjante, och verkan däraf blir, att antalet postexpeditörsplatser måste minskas och sålunda befodringsmöjligheterna ökas. Därmed bortfaller sålunda ett af de skäl, som enligt min mening varit mest talande för bifall till den framlagda motionen.

Herr talman, jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Sjö: Herr talman! Jag blef uppkallad af en talare till vänster om mig här i kammaren, då han sade, att han för sin del helst skulle utan tvekan afslå utskottets hemställan, men att han dock icke skulle göra det. Jag får säga, att det är ett mycket underligt yttrande detta, då därpå icke följde något yrkande. Vi böra betänka, att här ändå är fråga om en tillökning icke endast i afseende på lönerna utan äfven i öfrigt för poststaten i dess helhet för nästa år på icke mindre än 1,545,000 kronor, däraf ensamt på löner komma 720,000 kronor. Att man då icke är nöjd synes mig mycket underligt.

Han sade äfven, att den föreslagna begynnelselönen är för liten, och att man icke kan bilda familj på en så liten lön som det nu är fråga om, men han gjorde icke heller något yrkande därvidlag, och det visligt nog. Vi måste alltid tänka på att då vi reglera löner och bevilja stora anslag vare sig för en tjänstemannakår eller för andra, man gör detta så rättvist som möjligt, och som herrarne alltför väl veta, ha de föreslagna lönesatserna inom poststaten blifvit jämförda

icke endast med järnvägsmännens löner, utan äfven med tjänstemännens i telegrafverket. När så är, tror jag verkligen, att man kan gå med på detta förslag, som nu föreligger efter ganska mångsidig och lång pröfning icke endast af kommissionen, utan äfven af Kungl. Maj:t och utskottet. Det är med anledning däraf som jag yrkar bifall till utskottets hemställan i denna del.

*Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Herr Rydén: Herr talman! Herr Sjö har missuppfattat mig — jag antager oafsiktligt — och jag vill därför säga, att mina betänkligheter gent emot det nu föreliggande organisationsförslaget gälla själfva *organisationen* som sådan, skapandet af ett slags fylkeskungar här och hvar i landsorten, hvilket säkerligen icke kommer att på något sätt underlätta arbetet inom posten, utan som kommer att förbistra och försvåra enhetligheten i postverket som affär sedt, och som kommer att bidra till ökad byråkratism inom postverket, det är — utan att jag vill närmare ingå på de motiv, som göra, att jag har denna uppfattning — den omständigheten, som gör, att jag skulle vilja yrka afslag, och det tycker jag, att herr Sjö skulle förstått efter den debatt, som fördes i statsutskottet.

På framställning af herr vice talmannen fann kammaren öfverläggningen angående det ämne, som berördes af det utaf herr Thavenius framställda yrkandet, afslutat. Herr vice talmannen yttrade, att under öfverläggningen yrkats dels bifall till den hemställan, som innefattades uti herr Hildebrands motion n:o 14 och herr Thylanders motion n:o 79, dels ock bifall till utskottets hemställan i denna del samt att propositioner å dessa yrkanden komme att framställas efter slutet af debatten rörande förevarande moment.

Härefter lämnades ordet åt

Herr Rydén, som anförde: Jag ber att få framställa ett yrkande vid den föredragna punkten, hvilket afser bifall till den reservation, som står först i ordningen i utskottets förevarande betänkande och är afgifven af herr Thorsson och några andra ledamöter af denna kammare. Denna reservation går ut på bifall till en motion utaf herr Lindhagen, i hvilken begäres, att man skall befordra till postmästare vid postkontor inom tredje och fjärde klass, kvinnliga sökande till ett antal af sammanlagdt 25, under förutsättning att de äro kompetenta. Det kan väl knappast framkomma ett rättvisare och på samma gång blygsammare önskemål från kvinnornas sida, än detta af herr Lindhagen framställda. Af så många postmästaretjänster, som det finnes, eller 250, begäres det, att 25 skola förbehållas kvinnliga sökande, ifall de äro kompetenta.

För att emellertid öfvervinna möjligen förefintligen betänkligheter på något håll här i kammaren tillåter jag mig påpeka särskildt en omständighet, som visserligen icke för mig på något sätt varit afgörande, men som möjligen för andra kan vara det, nämligen att det blir för postverket betydligt billigare, om kvinnor kunna anställas såsom postmästare på mindre postkontor ute på landsbygden, än om dessa platser

Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)

endast äro förbehållna män. På postkontor af fjärde klass skulle kvinnliga postmästare enligt det föreliggande förslaget i högsta lönegraden erhålla ett arvode af 3,100 kronor och manliga postmästare i samma ställning ett arvode af 4,600 kronor. Det blir således en besparing på 1,500 kronor, därest dylik befattning innehafves af kvinnlig posttjänsteman. På tredje klassens postkontor är högsta lönen för kvinnlig postmästare 3,400 kronor och för manlig 5,000 kronor. Man gör alltså en besparing på 1,600 kronor genom att å sådana postkontor tillsätta kvinnliga i stället för manliga postmästare. Då vi nog litet hvar ha erfarenhet om — jag skulle åtminstone från min provins kunna påvisa flera sådana fall — att en mängd stora poststationer på ett utmärkt sätt och till allmänhetens fulla belåtenhet föreståtts af ensamt kvinnor ända till den tidpunkt, då Kungl. Maj:t funnit sig böra föreslå, att de skulle öfverflyttas till postkontor och följaktligen bli försedda med en mångdubbelt så stor personal som förut, så tror jag, att kammaren icke borde tveka att bifalla den reservation, som här vid punkt 1 mom. 9 afgifvits af herrar Thorsson, Starbäck m. fl.

Herr talman! Jag ber sålunda att få hemställa, att i utgiftstaterna på sidan 37 i utskottets betänkande mätte vid siffrorna 76 (postmästare af klass 3) samt 100 (postmästare af klass 4) sättas asterisk, hvilken skulle hänvisa till en anmärkning af följande lydelse:

»Af postmästaretjänsterna inom 3:e och 4:e klass skall ett antal af sammanlagdt 25 förbehållas kvinnliga posttjänstemän, därest kompetenta sökande anmäla sig.»

Jag yrkar, herr talman, bifall till detta förslag.

Häruti instämde herrar *Persson* i Tällberg, *Schotte*, *Forssell*, *Berg* i Munkfors, *Thavenius*, *Åkerman*, *Berg* i Göteborg, *Lundgren*, *Kvarnzelius*, *Ekman* i Mogård, *Söderbergh* i Karlshamn, *Broomé* i Bårslöf, *Linders*, *Jönsson* i Refvinge, *Pålsson*, *Johansson* i Jönköping, *Åberg*, *Beckman*, *Branling*, *Borg*, *Fürst*, *Kjellberg*, *Röing*, *Leksell*, *Lindblad*, *Carlsson* i Malmberget och *Jonsson* i Gumboda.

Härefter yttrade herr vice talmannen: Jag tillåter mig fästa kammarens uppmärksamhet på, att sedan herr Rydén nu framställt yrkande om bifall till den första af de vid denna punkt fogade reservationerna, så kommer således öfverläggningen att tillsvidare röra sig uteslutande om det af herr Rydén framställda yrkandet, till dess den öfverläggningen är slut, alltid med hvarje ledamot lämnad öppen rätt att yttra sig om organisationen i det hela, om han därtill finner anledning.

Ordet lämnades härfpå till

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton, som anförde: Herr talman, mina herrar! Jag skall be att få yttra några ord i denna fråga.

Som kammaren vet, har det allt sedan 1884 varit gällande, att kvinna kan vinna befordran till postmästare vid postkontor af tredje och fjärde klass. Märkligt nog har emellertid först helt nyligen tillsatts en kvinnlig postmästare vid ett postkontor af fjärde klass. I den

kungl. propositionen lämnas en utförlig redogörelse för anledningen till detta. Under de tidigare åren har orsaken härtill helt enkelt varit den, att någon kompetent kvinnlig sökande till dylik befattning då icke funnits. Sedermera ha förhållandena så småningom utjämnats. Men likväl ha icke några kvinnliga sökande anmält sig förr än helt nyligen. Generalpoststyrelsen har framhållit sin uppfattning om hvad anledningen härtill varit.

Nu anse motionärerna, att det är alldeles nödvändigt att fastslå, att 25 postkontor skola uteslutande förbehållas kvinnliga posttjänstemän, ty annars, förmena de, ha kvinnorna icke utsikt att vinna någon befordran till postmästare. Men så vidt jag kan finna, har ingen af motionärerna vågat påstå, att kvinnor hittills icke befordrats, emedan generalpoststyrelsen icke *velat* befordra kvinnliga tjänstemän till postmästare. Men likväl tro de, att styrelsen har sådan motvilja mot att göra detta, att kvinnorna måste ha den af dem föreslagna företrädesrätten som garanti för att bli befordrade. I afseende härå tillåter jag mig fråga: vore det icke skäl att dröja med utfärdandet af den föreslagna bestämmelsen, till dess man verkligen får se, om icke, då förhållandena få utveckla sig, kvinnorna ändock till slut, när det blir flera kompetenta kvinnliga sökande till postmästarebefattningar, komma att vinna vederbörlig befordran! Ty som sagdt, ingen kan påstå, att någon mannamån härvidlag begåtts och att om en fullt kompetent kvinnlig sökande anmält sig och varit den mest meriterade, hon icke skulle ha fått den sökta platsen.

Jag är emellertid icke riktigt säker på, om jag lyckats rätt tolka hvad reservanterna afse med sitt förslag. Skulle jag ha tolkat det oriktigt, ber jag att bli rättad.

Förhållandet är, att enligt den nya organisationen skulle det finnas 176 postkontor, 76 af klass 3 och 100 af klass 4, till hvilka jämlikt Kungl. Maj:ts förslag såväl män som kvinnor skulle kunna söka. Nu ha reservanterna yrkat, att det af dessa 176 postkontor skall undantagas 25, som skola förbehållas kvinnliga posttjänstemän, därest kompetenta sökande anmäla sig. Jag förmodar, att jag fattat reservanterna rätt, då jag antager, att de menat, att visserligen dessa 25 postkontor skola undantagas till förmån för kvinnliga posttjänstemän, men att de å andra sidan icke vilja förmena kvinnorna att söka äfven till de öfriga. Kungl. Maj:t har föreslagit, att 176 postkontor skulle stå öppna för kvinnliga sökande, och jag förmodar, att det vilja också reservanterna. Ty reservanternas förslag skall väl icke tolkas så, att de endast vilja förbehålla 25 postmästartjänster för kvinnor, under det att Kungl. Maj:t föreslagit att kvinnor skola kunna anmäla sig såsom sökande till 176 dylika befattningar. Jag antar således, att reservanterna mena, att äfven de 176 postkontoren skola stå öppna för kvinnliga posttjänstemän, men att dessa skola ha företrädesrätt, äfven om de icke äro mest meriterade, till ett antal af 25 dylika tjänster. Då frågar jag: huru skall detta gå till? Helt nyligen har, som sagdt, ett sådant postkontor tillsatts med en kvinnlig tjänsteman. Jag förmodar, att reservanterna anse, att ända till dess 25 postkontor sålunda blifvit nytillsatta, skulle undermeriterade kvinnor, om de anmäla sig som sökande, komma att ha företrädesrätt framför mera meriterade män.

*Angående
postverkets
utgiftsstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

*Angående
postverkets
utgiftsstatist
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Således, ända till dess 25 postkontor blifvit tillsatta, skall hvarje kvinna, om hon anmäler sig som sökande, ha företrädesrätt framför äfven den mest meriterade manliga sökande. Men jag vill fråga: är det icke att gå väl långt i premiering af den kvinnliga arbetskraften att rent af säga, att oafsedt meriter skola, så länge något af dessa 25 postkontor icke blifvit tillsatt, kvinnliga posttjänstemän ha företrädesrätt framför de manliga? Är det icke något mycket enklare, som Kungl. Maj:t föreslagit, att vid tillsättandet af dessa befattningar man och kvinna skola vara fullkomligt likställda, utan någon företrädesrätt hvarken för den ena eller den andra? Är det så, att det visar sig, att generalpoststyrelsen icke vill befordra kvinnor till postmästare, då får man väl vidtaga lämpligare åtgärder för att åstadkomma rättelse härutinnan. Men hittills har icke, så vidt jag kan finna, någon människa påstått, att generalpoststyrelsen visat någon mannämån i detta afseende. Jag tror därför, att en tillämpning af reservanternas förslag skulle innebära en bra stor orättvisa mot manliga sökande, som icke alls skulle vinna befordran, förr än dessa 25 postkontor blifvit tillsatta.

Herr Sjö: Herr vice talman! Det torde vara mycket belysande för frågan, hvad generalpoststyrelsen i detta hänseende uttalat och som återfinnes i den kungl. propositionen. Detta uttalande är af så sen datum som den 26 november förlidet år. Jag skall be att få anföra några ord ur detta uttalande, det skall icke blifva långt. Jag ber för den skull herrarne icke blifva ledsna öfver, att jag kommer att läsa upp ett stycke ur den kungl. propositionen. Styrelsen säger: »Därmed förhåller sig nämligen så, att — med allenast ett par helt nyligen inträffade undantagsfall — åtminstone icke under de senaste 20 åren någon kvinnlig postexpeditör anmält sig såsom sökande till ledig postmästartjänst. Då kvinnlig postexpeditör, lika litet som någon annan, är pliktig mottaga befordran, som hon icke önskar erhålla, och generalpoststyrelsen såsom tillsättande myndighet måste utse någon bland anmälda sökande, har förhållandet icke kunnat blifva annat än det nämnda. I de nyss nämnda undantagsfallen, då kvinna anmält sig som sökande till postmästartjänst, har anledningen till uteblifven befordran varit den, att hon varit i meritväg underlägsen manlig medsökande. Att kvinnliga postexpeditörer hittills icke befordrats till postmästare beror således nästan uteslutande på dem själfva.»

Nu skall jag icke läsa vidare, men är det så, att herrarna vilja själfva taga del af hvad som ytterligare står anfördt i detta afseende, vill jag nämna, att det förekommer på sidan 102 i den kungl. propositionen.

Till sist säger generalpoststyrelsen: »Men i hvarje fall saknas skäl att för sådana möjliga undantagsfall redan nu reservera något visst antal postmästartjänster. Det riktiga syntes vara att utan sådan fixering låta den kvinnliga posttjänstemannen vara likställd med den manliga i fråga om befodringsrätt till postmästartjänster af ifrågavarande två löneklasser.»

Häraf finna herrarna, att generalpoststyrelsen är af den mening, att det skulle vara rättats, att kvinnan, i den mån hon visar sig vara kompetent och duglig att blifva postmästare, blir befordrad till sådan

tjänst. Och detta tror jag äfven är riktigt. Det hörde vi också nyss uttalas från statsrådsbänken.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan i denna punkt.

*Angående
postverkets
utgiftsstatist
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Herr Röing: Herr talman! Jag anhåller få yttra några ord angående en organisationsfråga. I såväl fjolårets som detta års kungl. proposition har Kungl. Maj:t föreslagit en sådan förändring af distriktsförvaltningen, att postdistriktens antal skulle minskas från 8 till 6, hvilket skulle genomföras på så sätt, att de nu själfständiga Göteborgs och Malmö distrikten skulle förläggas under respektive det västra och det södra postdistriktet. Anledningen till denna förändring, som postkommissionen på sin tid föreslog, är den, att poströrelsen i de nuvarande Göteborg och Malmö distrikten såväl hvad postanstalternas antal och personal som postförsändelsernas antal och uppbördens storlek beträffar är så liten i förhållande till Stockholm och de öfriga distrikten, att postkommissionen ansåg att en sådan indragning kunde genomföras, och yttrade nämnda kommission dessutom, att förhållandena här i hufvudstaden i vissa hänseenden voro så olika förhållandena i Göteborg och Malmö, att ett sådant steg kunde tagas. Postkommissionen framhåller såsom skäl härför följande: »Äfven bör, efter hvad kommissionen vidare anför, uppmärksammas, att i en hufvudstad allmänhetens anspråk på att varda snabbt och väl betjänad gifvetvis måste på det hela taget vara större än i landsorten samt att till följd däraf relativt höga fordringar torde komma att ställas på den närmaste ledningen af de postala förhållandena i hufvudstaden.»

Jag nödgas, herr talman, inlägga min gensaga emot ett sådant påstående. Jag förstår till fullo, att allmänheten i hufvudstaden med rätta kan fordra, att postförhållandena i Stockholm äro på ett fullt tillfredsställande sätt ordnade, men jag vågar påstå, att vi i landsorten och icke minst i samhällen sådana som Göteborg och Malmö med fog kunna ställa samma anspråk i detta hänseende som invånarna här i hufvudstaden. Äfvenledes tror jag icke, att man uteslutande får se till de kvantitativa siffrorna i fråga om postanstalternas och försändelsernas antal, uppbördens storlek o. s. v., utan måste man undersöka, huruvida icke förhållandena på vissa platser äro så särregna, att det kräfves en särskild chef, som ägnar sin uppmärksamhet uteslutande åt samhället i fråga med omnejd. Jag tror exempelvis, att förhållandena äro sådana i Göteborg, som är landets största handelsstad. Göteborg har enligt 1906 års statistik en utländsk handelsomsättning, som öfverstiger Stockholms med öfver 24 millioner och utgör nära 23 procent af hela rikets utländska omsättning. Den person, som närmast och bäst torde kunna bedöma denna sak, är utan tvifvel den nuvarande postdirektören i Göteborg. Han har yttrat sig om förslaget i följande ord:

»Det synes postdirektören tvifvelaktigt, huruvida den föreslagna organisationen skall kunna fullt ersätta den nuvarande eller, med andra ord, bereda allmänheten enahanda förmåner, som med nuvarande ordning uppnås. Postförhållandena i rikets andra stad vore af den vikt och betydenhet, att de väl påfordrade en särskild person,

*Angående
postverkets
utgiftsstatist
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

som, ostörd af viktiga andra förrättningar, möjligen å annan ort, oaf-lätligen sökte följa de nämnda förhållandena i Göteborg med all upp-märksamhet och ständigt vore färdig att gripa in, där något vore att ändra eller rätta eller försöka få förbättradt. Denne person, som syntes böra frikallas från ansvarigheten för och sysslandet med post-kontorets uppbörd, borde, i nuvarande postdirektörens ställe, insättas såsom chef för Göteborgs postdistrikt samt i och därmed tilldelas enahanda ökade befogenhet inom sitt område som de öfriga distrikts- cheferna, men ock vara skyldig att uppvisa enahanda kompetens som de.»

Jag tror, att denna postdirektörens uppfattning är riktig, och jag tror därför i motsats till utskottet, att den föreslagna förändringen icke kan innebära en fördel. Mätte blott densamma icke innebära den nackdel, som vi frukta.

Statsutskottet framhåller såsom ett ytterligare skäl för sitt yr- kande om afslag å min motion, att det är öfvertygadt om, att, därest motionen skulle bifallas, en betydande ökning af postverkets utgifts- stat komme till stånd. Jag tror, mina herrar, att äfven härvidlag statsutskottet misstager sig. Det är ej tvifvel om, att icke en sådan förändring, som jag här föreslagit, direkt medför ökade kostnader, hvilka jag beräknar uppgå till 9,200 kronor, men genom en dylik anordning skulle också å andra sidan besparingar kunna göras. För- blefve Göteborg eget postdistrikt, så torde antagligen Bohuslän komma att förläggas under detsamma, hvilket antagligen hade till följd att platsen för västra postdistriktets förvaltning komme att förflyttas från Göteborg till en mera central punkt i distriktet. Man har exempelvis tänkt sig Sköfde. Därigenom kunde icke endast ortstillägget för kon- trollör och postexpeditörer, utan äfven en postexpeditörsbefattning indragas, och således en besparing af 5,600 kronor vinnas. Dessutom äro reseersättningarna, såsom distriktet nu är anordnad, synnerligen höga, och enligt beräkningar, som gjorts af en del posttjänstemän, skulle genom förvaltningens förflyttning till Sköfde betydliga besparin- gar äfven i detta afseende kunna göras. Häraf torde framgå, att, därest mitt förslag antoges, sådana besparingar kunde vinnas, att beloppet fullt motsvarade den ökning i utgifterna på 9,200 kronor, som ett antagande af motionen skulle föranleda. Jämför man dess- utom poststationernas, postkontorens och försändelsernas antal etc. i det föreslagna nya västra postdistriktet med desamma i exempelvis mellersta distriktet, så undrar jag, om vi icke litet hvar ha anledning frukta, att, när det nya västra distriktet en gång kommer till stånd, det icke dröjer länge, innan Kungl. Maj:t nödgas föreslå inrättandet af åtminstone en ny kontrollörsbefattning. Och organisationen af västra distriktet kommer enligt mitt förmenande således — och jag vet, att flera postmän, anse detsamma — att då visa sig dyrare än om min motion antagits.

Jag vill dock, herr talman, då min motion icke vunnit något som helst understöd från statsutskottets sida, icke framställa något yrkande. Jag uttrycker endast den förhoppningen, att om de far- hågor, som uttalats af postdirektören och handelskammaren i Göte- borg skulle besanna sig, statsmakterna då komma att intaga en annan

ståndpunkt än postkommissionen vis à vis krafvet på en väl organiserad postförvaltning i Göteborg i den riktning, som jag i min motion föreslagit. Jag har som sagdt, herr talman, icke något yrkande att framställa.

*Angående
postverkets
utgiftstatistiker
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Herr *Ekman* i Göteborg instämde häruti.

Herr Starbäck: Herr talman! Jag tror, att det på detta ställe kan vara mig tillåtet att något svara på en passus i herr Thylanders anförande, då han talade om de kvinnliga postexpeditörerna, hvilka nu skulle genom den nya staten få betydligt lägre lön än hvad de enligt hans mening borde ha. Det föreligger en motion, enligt hvilken deras aflöning skulle höjas med 200 kronor, och att utskottet icke kunnat gå med på denna motion beror därpå, att vi äfven här varit i tillfälle att anställa en jämförelse, nämligen med de kvinnliga kontorsskrifvarna i järnvägsstyrelsen. Deras högsta aflöning med ortstillägg eller hyrestillägg blir 2,200 kronor, under det, om jag icke minns fel, enligt herr Thylanders motion de kvinnliga postexpeditörerna skulle komma upp till 2,500 kronor. Frågan är sålunda den, om denna jämförelse är riktig eller ej, en sak, som aldrig bestämdt kan afgöras. Men för att de kvinnliga postexpeditörer, som icke åtnjuta ortstillägg, i alla fall skola komma upp till denna högsta lön, som de kvinnliga kontorsskrifvarna vid järnvägen ha, har utskottet föreslagit ett tillägg för sådana kvinnliga postexpeditörer, som icke åtnjuta ortstillägg, af 100 kronor, och deras lön går då upp till 2,200 kronor.

Jag skall sedan be att med några ord få söka bemöta de synpunkter, som herr civilministern ville lägga på den vid förevarande punkt fogade reservationen angående de 25 kvinnliga postmästarebefattningarna. Jag vill då först och främst fästa hans uppmärksamhet på att det ju är bestämdt att vi skola ha 240 postexpeditörer och 27 förste postexpeditörspatser förbehållna kvinnorna, och frågan blir då, hvarför icke samma princip skall gälla äfven högre upp och sålunda äfven på postmästarplatserna. Det är väl konsekvent, och det ligger icke något absurdt i yrkandet att 25 sådana tjänster skola förbehållas kvinnorna, om kompetenta sökande anmäla sig därtill. Jag vill i detta sammanhang endast tillåta mig citera Riksdagens skriftelse af år 1907 angående telegrafverkets stat. I denna heter det bland annat: »Uti en annan motion har vidare hemställts att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i förslaget till organisation af och stater för telegrafverket att antalet stationer med kvinnliga föreståndare endast där ytterst tvingande skäl föreligga må kunna minskas under det bestämda antalet 100.

Detta motionärens förslag, hvilket afser en ren verkställighetsåtgärd, anser Riksdagen icke böra föranleda annat yttrande från Riksdagens sida än att Riksdagen håller det för själfklart att då den fastställda staten upptager 100 tjänster såsom afsedda för kvinnor dessa äfven komma att af kvinnor besättas, om kompetenta kvinnliga sökande sig därtill anmäla.»

Detta yttrande har sålunda precis samma innebörd som herr Lind-

Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)

hagens motion och den af oss afgifna reservationen. Jag kan verkligen icke förstå, att det skulle vara en sådan skillnad mellan kvinnorna i postverkets tjänst och kvinnorna i telegrafverkets tjänst, att i telegrafverket skall en sådan bestämmelse gälla, men i posten skall den gälla i fråga om postexpeditörer och första postexpeditörer, men skall sluta, när man kommer till postmästarebefattningarna. Det är en logik, som — herr statsrådet och chefen för civildepartementet får ursäktas mig, och kvinnorna också — jag skulle vilja kalla något kvinnlig. Jag ber att få yrka bifall till reservationen i detta fall.

Herr Thorsson: Herr talman! Jag har blifvit uppkallad med anledning af herr statsrådets och chefens för civildepartementet yttrande, när han frågade, om vi egentligen menade, att kvinnor under *alla omständigheter* skulle ha företrädesrätt till de 25 postmästarettjänsterna, således äfven för det fall, att det på samma gång uppträdde manliga täflande, som vore *mera kompetenta*. Den senaste ärade talaren erinrade om den väg regeringen och generalpoststyrelsen beträdd, när de i föreliggande lönestat fastslagit, att af första postexpeditörstjänsterna skola 27 af dessa de mest kräfvande platserna inom postverket vara kvinnorna förbehållna.

I anslutning till denna bemärkning skulle jag vilja fråga chefen för civildepartementet, om han anser, att dessa postexpeditörer, som anses kvalificerade att sköta första postexpeditörplatserna exempelvis på Stockholms största och mest kräfvande kontor, icke äro kvalificerade att vara postmästare ute i en *bondby* någonstädes på landsbygden? Är det verkligen meningen att Kungl. Maj:t och generalpoststyrelsen skall krypa bakom en sådan halfhet, när det gäller denna sak. Har Kungl. Maj:t och generalpoststyrelsen i fråga om postexpeditörerna tagit steget fullt ut och sagt, att, äfven om man kan beräkna att bland de 240 kvinnliga postexpeditörerna det icke är så många, som besitta kvalifikationer i så hög grad, att de kunna täfla med de manliga postexpeditörerna, det dock skall undantagas 27 första postexpeditörplatser för kvinnliga befattningshafvare.

Så synes det mig att Kungl. Maj:t och generalpoststyrelsen också böra taga konsekvensen däraf i fråga om de kvinnliga postmästarna. Chefen för civildepartementet säger, att kvinnliga postexpeditörer varit anställda sedan 1884, men att först 1909 har den första kvinnliga befattningshafvare blifvit ordinarie postmästare. Och detta är enligt chefens för civildepartementet resonemang, såvidt jag fattade honom rätt, grundadt därpå, att de varit nog blygsamma att icke söka. Jag känner ju icke så noga hvad anledningen kan hafva varit till denna blygsamhet hos kvinnorna, men jag nästan gissar till, att de tviflat på att någon gång kunna klifva öfver den kinesiska mur, som i postförvaltningen rest sig mot att kvinnorna skola befordras utöfver postexpeditörsgreden. *Det* är väl ändå anledningen till att först 1909 den första kvinnan har befordrats till en postmästaresyssla. Men om det nu är anslaget 250 postmästareaflöningar, och man begär att utaf dessa åtminstone 25 skulle kunna anförtros åt kvinnliga posttjänstemän, synes det mig, att det hvarken för Kungl. Maj:t eller för någon annan egentligen skulle vara någon rimlig anledning att uppresas sig

mot en sådan sakernas ordning. Jag tror därför, att, för den händelse Kungl. Maj:t vill tolka den här bestämmelsen rätt, Kungl. Maj:t aldrig skall komma i någon förlägenhet om, huru den bör tolkas, utan att det mycket väl kan arrangeras så, att man kan bereda anställning för 25 kvinnliga postmästare vid blifvande befordringar. Det synes mig, att Riksdagen bör göra ett *bestämt uttalande* i denna riktning. Ty 1902 uttalade Riksdagen sig för, att generalpoststyrelsen skulle, så långt det var möjligt, använda mindre kvalificerad arbetskraft inom postverket — och använda *postbetjante*, där detta läte sig göra. Detta har generalpoststyrelsen i viss mån tolkat riktigt. Det har upptagits i poststaten ett antal förste postbetjante, som skola utföra vissa sysselsättningar, hvilka hittills hafva varit anförtrodda åt tjänstemännen. Men samtidigt har generalpoststyrelsen i *samma tempo* som förr årligen intagit nytt folk i tjänstemannagraden och därigenom åstadkommit en trängsel om de befattningar, som finnas inom tjänstemannagraden, i så oerhörd omfattning, att nu, när vi fått ett omorganisationsförslag, såväl kommissionen som generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t anse sig nödsakade tillskapa icke mindre än *135 nya befälsplatser inom tjänstemannagraden*, för att så att säga reparera den faute, som generalpoststyrelsen under årens lopp begått genom att intaga för mycket folk i extra befattningar. Detta få vi nu lida för, när vi skola uppgöra ny lönestat, så tillvida att vi, å ena sidan, måste taga hänsyn till möjligheten att skaffa befordran åt alla dessa tjänstemän, som generalpoststyrelsen i rak strid emot Riksdagens önskan år från år har indrifvit i postverket, eller, å andra sidan, genom att gifva dessa tjänstemän en högre begynnelselöön och då biträda herr Thylanders motion, som går ut på, att åtminstone de, hvilka redan erhållit fast anställning inom verket, skola få börja med en högre begynnelselöön.

Jag kommer något längre fram vid en annan punkt att få yttra mig om organisationen. Jag har endast nu velat nämna detta såsom bevis för, att det nog behöfs, att Riksdagen gör något utöfver att uttala fromma önskningar i motiveringen, ty dessa bestämmelser i motiveringen stå visserligen där och upprepas år efter år, men generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t organisera och ordna saken så, som de behaga och så är det Riksdagen, som får taga konsekvenserna i åtskilliga höga utgiftsposter, som sedan blifva nödvändiga, om man vill taga hänsyn till Riksdagens uttalande.

Emellertid, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen i föreliggande punkt.

Öfverläggningen i denna del förklarades nu afslutad; och yttrade herr vice talmannen, att därunder yrkats 1) bifall till det ändringsyrkande, som innefattades i den af herrar Thorsson, Starbäck, Ekman i Mo gård, Ström i Transtrand, Thor och Rydén vid momentet afgifna reservationen och 2) afslag å berörda ändringsyrkande samt att med framställande af propositioner å nämnda yrkanden jämväl komme att anstå till slutet af debatten om mom. g.

Ordet gafs härpå till

Angående
postverkets
utgiftstatater
för år 1910
m. m.
(Forts.)

Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)

Herr Starbäck, som anförde: Herr talman! Jag skall närmast i anslutning till den föregående debatten be att få föreslå en ändring dels uti utskottets motivering och dels uti aflöningsreglementet. Härmed sammanhänger som följer: Utskottet har funnit ett moment i den af herr Lindhagen aflämnade motionen värdt allt beaktande och velat bifalla detsamma. Det gäller, att de kvinnliga postexpeditörer, som nu äro i andra lönegraden och hafva en högre aflöning, än de skulle få, om de öfverginge på den nya staten, skulle vid befordran t. ex. till postmästare få, visserligen högre lön, men en lägre pension. Detta har utskottet ansett vara oriktigt och därför bifallit yrkandet uti herr Lindhagens motion, att äfven vid en sådan befordran de skulle få behålla den pension, som enligt nuvarande stadgande skulle tillfalla dem. Och därför har utskottet formulerat så: »som vinner befordran till postmästare», och i aflöningsreglementet, öfvergångsbestämmelserna, § 4 på sidan 52: »Därest kvinnlig tjänsteman, som år 1909 åtnjuter aflöning såsom postexpeditör af andra lönegraden, framdeles vinner befordran som postmästare enligt 1910 års aflöningsstat, äger sådan tjänsteman bibehållas vid den högre pensionsrätt, som tillkommer postexpeditör af andra lönegraden enligt nu gällande aflöningsstat.» Men det kan tänkas, att denna befordran till postmästare föregås af en befordran till förste postexpeditör, och då skulle hon mista denna rätt till högre pension. Det är naturligtvis ett förbiseende af utskottet. Och jag ber därför, herr talman, att få yrka följande ändringar. På sidan 29 uti utskottets motivering, sista punkten på det stora stycket nederst på sidan, står det: »Då det synes utskottet billigt, att en kvinnlig postexpeditör af andra lönegraden, som vinner befordran till postmästare enligt den nu föreslagna staten.» I denna punkt skulle orden »till postmästare» strykas och det alltså endast stå: »som vinner befordran enligt den nu föreslagna staten». Och på samma gång skulle i aflöningsreglementet, pagina 52, orden »som postmästare» strykas och det endast stå: »som framdeles vinner befordran enligt 1910 års aflöningsstat».

Herr vice talmannen erinrade, att jämlikt det rörande ärendets behandling fattade beslut det af herr Starbäck berörda ämnet nu borde för sig göras till föremål för den öfverläggning, som däröf kunde uppkomma; och lämnades härefter ordet till

Herr Rydén, som anförde: Herr talman! Med instämmande uti herr Starbäck's yrkande, ber jag få meddela kammaren, att detta yrkande kommer att af ordföranden på riksgäldsafdelningen i statsutskottet framställas äfven i Första Kammaren.

Jag har velat nämna detta, därför att det måhända kan vara vägledande för mångas votum i frågan.

Sedan öfverläggningen i förevarande del förklarats afslutad, yttrade herr vice talmannen, att det af herr Starbäck därunder gjorda yrkandet komme att upptagas i sammanhang med propositioner om öfriga yrkanden rörande mom. g.

Herr THORSSON, som härefter erhöU ordet, yttrade: Herr talman, mina herrar! Jag har tillsammans med några af utskottets ledamöter reserverat mig i förevarande punkt: en reservation mot titelbenämningen af postverkets personal i vissa delar. Såsom det torde vara kammarens ledamöter bekant, har under de senare åren försiggått en sträfvan att få bort dessa olika titlar, som betecknas af tjänstemän och betjante, samt i stället få en gemensam titel för alla, nämligen tjänsteman. Vi veta ju, att, när man skall genomföra så »*genomgripande reformer*» som att ändra en titel, alla krafter behöfva sättas till för hvarje liten ändring, som skall ske. När man därför första gången skulle beträda reformernas stråk på detta område, fann man anledning att säga »tjänstemän af högre grad» och »tjänstemän af lägre grad». Nu hafva vi ett par tre år praktiserat det nya; om generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t ha upptäckt några olägenheter i den halsbrytande reform, som genomfördes med järnvägsorganisationen, *det* kan jag icke säga. Men det synes af betänkandet, som om det händt någonting förskräckligt. Ty man har ansett sig behöfva i viss mån modifiera denna förändring af titlar, och i stället har man nu sagt, att alla tjänstemän, när de komma ner på en viss skala, skola betecknas med ett gemensamt namn för alla, d. v. s. det tager sig ut så här: i de högre graderna är styrelsen mycket noga; olika titlar upptagas där t. ex. för postdirektörer, postinspektörer, postmästare af de olika klasserna, öfverkontrollörer, förste kontrollörer och kontrollörer, förste postexpeditörer och postexpeditörer. Man har varit mycket noga med att allting skall blifva juste. Men när man kommer ner till den hittills varande betjäntegraden, som vi stå i begrepp att afskaffa, *då* anser generalpoststyrelsen det tillräckligt med »förste postman» och »postman». Vore det nu på det sättet, att det verkligen satt en »postman» på den främsta platsen i posten, så skulle han väl heta *förste postman*. Men nu kan icke en sådan titel användas. Ty där sitter nu icke en tränad postman, utan denna plats är fortfarande reträttplats för personer, som haft andra högre befattningar att sköta.

Jag kan icke förlika mig med denna afklippning af benämningarna, då de skäl, som generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t anse afgörande för sin mening, enligt min uppfattning tala i alldeles motsatt riktning. Ty i den instruktion, som utfärdats och nu är gällande för betjante, har generalpoststyrelsen ansett, att vid sidan af orden »förste postbetjante» och »andre postbetjante» böra skrivas ytterligare en lång rad af benämningar för att angifva, hvilka betjante som skola utföra det ena eller andra slaget af arbete. Sålunda anser man sig böra upptaga benämningarna »förste brefbärare», »brefbärare», »lådtömmare», »förste postiljon», »postiljon» och allt sådant. För att fortfarande få bibehålla dessa omskrifningar anser generalpoststyrelsen det enklast att endast byta ut benämningarne »förste postbetjante» mot »förste postman» och »postbetjante» mot »postman», och så är omorganisationen med afseende på titlarne verkställd beträffande de lägsta graderna.

Vi ha andra kårer, som äro omorganiserade, och där de ha en massa olika benämningar på tjänstemän i lägre grad, särskildt inom järnvägen. Om det inom detta verk förhåller sig på det sättet, att man kan erhålla olika benämningar genom att särskilja olika grupper

*Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)

af arbete allt efter de olika specialiteterna och på grund af denna specialisering införa passande namn, som utvisa, hvad arbete dessa personer utföra i sin dagliga sysselsättning och som de därför komma att heta, icke tror väl då Kungl. Maj:t eller generalpoststyrelsen att, därför att vi t. ex. införa en sådan titel som »förste postman», en »postman», som åker i postiljonskupé, komme att heta något annat än postiljon, eller att en postman som bär bref, komme att heta något annat än brefbärare, o. s. v.

Jag föreslår därför, att kammaren måtte bifalla, hvad distriktscheferna i fråga om dessa titlar uttalat, och yrkar bifall till den af mig med flere vid betänkandet fogade reservationen. Jag tror nämligen, att i detta fall distriktscheferna sitta inne med lika stor kompetens som Kungl. Maj:t och generalpoststyrelsen för att bedöma denna fråga, och därför yrkar jag bifall till deras förslag, som innefattas i vår reservation.

Herr *Hellström* instämde häruti.

Sedan herr vice talmannen yttrat, att herr Thorsson nu framställt yrkande i en förut ej berörd fråga, hvarom alltså öfverläggningen borde tillsvidare i hufvudsak röra sig, anförde

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet grefve Hamilton: Herr talman! Såsom jag i mitt yttrande till statsrådsprotokollet redan framhållit, anser jag denna fråga icke vara af så synnerligt stor betydelse. För mig har den sitt egentliga intresse, och sitt ganska stora intresse, däri att jag ansett det angeläget, att man verkligen genom denna titelbenämning på befattningarne gör klart, att dessa personer icke skulle skiljas från de öfriga tjänstemännen och att de således icke skulle kallas betjante, såsom de kallades ännu i fjorårets proposition. Detta har jag ansett vara det, som här är af vikt. Men däremot skulle jag anse det som en fördel, om man kunde slippa att specialisera titlarne, ty specialiserande af titlar i synnerhet för lägre befattningshafvare är en af de mest byråkratiska åtgärder, som man kan företaga. Jag kan hänvisa till hvad som förekommer vid järnvägarne och åtskilliga andra områden. För min del skulle jag anse det lämpligt, att man icke gjorde på detta sätt, ty det är säkert, att ger man en person t. ex. titeln »värdebrefbärare», så får han lätt för sig, att det åligger honom att bära värdebref och ej att göra något annat, och detta äfven om det ej finnes mer än i medeltal ett värdebref om dagen att bära ut. Att specialisera titlarne är därför en byråkratisk åtgärd, och därför har jag icke kunnat vara med om denna specialisering. Det är däremot en stor fördel att ha en gemensam titel. Och titeln »postman» synes mig vara en hedersam titel. Men kan man finna på en annan, så gärna för mig. Hufvudsaken är att titeln verkligen uttrycker att dessa tjänstemän icke äro några specialister. Vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och öfriga större postkontor, där det är så mycket att göra, skulle det ju kunna gå för sig att specialisera titlarne, men på de andra postkontoren måste man använda den kraft, som finnes för det arbete som finnes.

Herr Schotte: Herr talman! Jag skall gärna medgifva, att den fråga, som nu är föremål för öfverläggning, icke är någon synnerligen stor fråga, och jag ger herr statsrådet rätt däri, att det i allmänhet är lyckligare, om man icke specialiserar för mycket med titlarna, särskildt då det gäller de lägre graderna. Men jag tror, att här föreligger en del förhållanden, som göra, att kammaren enligt min uppfattning bör biträda reservationen. Herr statsrådet yttrade, att han framför allt var angelägen att få bort titeln »postbetjante» och i stället för denna införa titeln »postman». Anledningen att titeln »postbetjante» borde bort har varit, att man ansett, att den titeln satte ett särskildt klassmärke på en del af postverkets kår. Den skillnad, som uppdragits mellan tjänstemän och betjante, har ansetts icke vara till fromma för något verk, således icke heller här för postverket, hvarför den jämväl härför föreslagits till borttagande genom att man ersatt titeln »postbetjänt» med titeln »postman». Förhölle det sig på det sättet, att vederbörande därmed hade fått bort det klassmärke, som de ansågo att titeln postbetjante betydde, då kunde man ju anse denna reform lycklig. Nu förhåller det sig emellertid så, att postbetjante själfva långt ifrån anse, att postmannatiteln är en reform, hvarigenom de kommit ifrån det klassmärke, som blifvit dem påsatt förut. De äro tvärtom af den uppfattningen, att den nu föreliggande reformen medför, att ställningen snarare blir sämre än bättre än den varit förut. Det förekommer oupphörligt i antagna resolutioner o. d., att man ansett detta ord »postman» återinföra klassmärket, endast i en något förändrad form, och att »postman» endast är en omskrifning för postkarl, hvilken senare sammansättningsdel ju återfinnes i en del andra lägre befattningar, såsom gårdskarlar, magasinskarlar och sådana benämningar. Faktiskt är detta en reform, mot hvilken tjänstemannakåren och postbetjäntekåren i stort sedt reagerar. Då kan det enligt min uppfattning icke vara lämpligt att göra en dylik förändring, särskildt som man egentligen icke kan påvisa några praktiska fördelar af den. Förändringen skulle vidga klyftan mellan de olika graderna af tjänstemän och sätta ett särmarke på den lägre gradens tjänstemän, hvilkas arbete ju är af synnerligt stor betydelse för postverket, och hvilka vi alla vilja skola komma fram till mera ansvarsfulla platser och användas på allt ansvarsfullare platser. Det är mycket olyckligt, tror jag, att, när man vill taga bort ett klassmärke, en klyfta mellan vissa klasser, man gör det på det sättet, att vederbörande, som det gäller, anse, att denna klyfta fortfarande blir bestående. Detta kan naturligtvis medföra åtskilligt missnöje och i någon mån motverka den ansvarskänsla och enighetskänsla inom kåren, som är af så stor betydelse för verkets vederbörliga funktioner. Det skulle kanske också i sin mån — om man således bibehölle de titlar, som föreslagits — motverka, att personalen sporrades att söka komma fram till de bättre befattningarna genom nitiskt och plikttroget arbete. — Här har sagts, att, om man t. ex. inför en sådan benämning som värdebrefbärare, den person, som erhöle en sådan titel, icke skulle anse sig ha något annat att göra än att bära omkring värdebref. Jag tror dock, att man kan skapa garantier mot detta i instruktionerna och jag tror sådana redan finnas där. Jag kan därför icke finna annat, än att Riksdagen gör rätt, om den

*Angående
postverkets
u'giftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Angående
postverkets
utgiftstatater
för år 1910
m. m.
(Forts.)

går till mötes den, såvidt jag kunnat erfar, enstämmiga mening, som bland postpersonalen gjort sig gällande rörande denna fråga. Jag skall därför, herr talman, be att få yrka bifall till den reservation, som är afgifven af herrar Hans Andersson, Thorsson, Ström och Rydén.

Med herr Schotte förenade sig herrar *Berg* i Munkfors och *Wilson*.

Herr Tynell: Herr talman! Det i fjärde punkten i motionen framlagda förslaget till titlar för förste postbetjänte och postbetjänte har statsutskottet ansett skola lända till stora praktiska svårigheter, exempelvis vid affattandet af reglementen och dylikt. Utan att jag på något som helst sätt bör beskyllas för att vara titelsjuk, kan jag dock icke finna annat, än att den mest naturliga benämningen på en funktionär, det må vara af ena eller andra slaget, är den, som noggrannt angifver funktionärens sysselsättning. Med borttagandet af ordet »betjänt» och insättandet af benämningen »tjänsteman af lägre grad» torde väl personalen hafva blifvit tillräckligt klassmärkt utan att densamma skall behöfva betitlas »postman» och »förste postman» för att klasskillnaden ytterligare skall pointeras. De specialtitlar, som föreslagits, äro hufvudsakligen de, som i dagligt tal användas af allmänheten, nämligen brefbärare, postvaktmästare, postiljon, samt för de befordrade värdebrefbärare, förste postvaktmästare, förste postiljon jämte postförman och kontorsbiträde.

Något annat i titelväg har icke i motionen föreslagits och man skulle väl kunna tycka, att statsutskottet något konsekvent bort tillgodose den lägre personalen likaväl som den högre, där det sannerligen icke sparats på titlarne. Ser man efter hvilka titlar som tillstyrkts för tjänstemän af högre grad, så finner man, att för dessa skola specialtitlar tillämpas utefter hela linjen. Och postkommissionen har i fråga om benämningen postinspektör, som det för närvarande heter, ansett, att en sådan benämning bör utbytas mot titeln distriktschef, såsom bättre angifvande denne tjänstemans befogenhet och åligganden. Jag tror därför, att de i motionen angifna titlarna för tjänstemän af lägre grad också angifva dessas befogenhet och åligganden bättre än de af utskottet tillstyrkta »förste postman» och »postman». Och då det icke bör möta större svårigheter att, vid affattandet af reglementen o. d., använda specialtitlar för tjänstemän af lägre grad än för tjänstemän af högre grad, anser jag mig icke böra frångå min ståndpunkt i det hänseendet, utan anhåller således att få yrka bifall till den af herr Andersson m. fl. vid denna punkt afgifna reservationen.

Herr Zetterstrand: Äfven jag ber att få ansluta mig till reservationen. Men då jag det gör, är det endast därför, att jag anser, att det skulle vara mycket egendomligt att få höra sådana titlar som t. ex. postmannen Ida Svensson eller postmannen Karolina Andersson eller dylikt. Detta låter ju så afvita, att jag enbart ur den synpunkten anser mig böra biträda reservationen.

Härmed var öfverläggningen i det nu ifrågavarande ämnet slutad. Därunder hade endast framställtts yrkande på bifall till den utaf herrar

Andersson i Skifarp, Thorsson, Ström i Transtrand och Rydén vid momentet afgifna reservationen; och yttrade herr vice talmannen, att proposition härå komme att sedermera gifvas.

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910*

*m. m.
(Forts.)*

Härefter lämnades ordet åt

Herr Byström, som anförde: Herr talman! Såsom herrarne finna af det föreliggande betänkandet, har jag afgifvit en motion, som berör aflöningsreglementet för tjänstemän vid postverket. Det yrkande, jag i min motion framställt, går ut på, att då en tjänsteman befordras till högre grad, skall han äfven tillförsäkras högre aflöning. Så är nämligen icke för närvarande alltid fallet. Om t. ex. en förste postexpeditör förordnas till postmästare af 4:e klassen, skulle det kunna inträffa, att han finge vänta två å tre år, innan han kunde erhålla högre aflöning än den, som han förut åtnjutit.

Om, för att taga ett exempel, en sådan postexpeditör, som nyligen uppnått en aflöning af 3,800 kronor, befordras till postmästare af 4 klass, så inträder ej aflöningsförhöjning för honom förrän efter tre kalenderår, då han erhåller 4,200 kronor, och först tre år därefter kan han erhålla högre aflöning, än om han kvarstått i sin förste postexpeditörstjänst. Under tiden har han emellertid till följd af sin befordran åsamkats en del kostnader, såsom för flyttning till annan ort, hvilket är regel vid hvarje befordran m. m. Härtill kommer en ny kostnad, en ganska afsevärd förhöjning i de obligatoriska afgifterna till civilstatens änke- och pupillkassa. Ett bifall till det af mig sålunda framställda yrkandet skulle egentligen icke för närvarande förorsaka staten några ökade utgifter, och den ökning i desamma, som i framtiden kunde ifrågakomma af denna anledning, skulle blifva synnerligen begränsad. Jag anser fördenskull, att vi här mycket väl borde kunna gå till mötes den i motionen framställda begäran. Jag vill påpeka, att generalpoststyrelsen samt cheferna för distriktsförvaltningarna biträdt den mening, som kommit till uttryck i min motion.

Nu säger utskottet, att ett bifall till det i motionen gjorda yrkandet skulle komma att medföra ojämnhet i lönestaterna. Men en viss dylik ojämnhet förefinnes ju i alla händelser, vare sig motionen nu bifalles eller ej.

Jag anser således, att huru man än ser saken, skulle det icke vara någon risk att gå med på det yrkande, som jag här uti min motion framställt, men det skulle gagna åtskilliga af de statstjänare det nu är fråga om. Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till motionen, som är: att § 3 femte stycket i aflöningsreglementet för tjänstemän vid postverket, sådant det föreligger i årets statsverksproposition, må erhålla följande förändrade lydelse:

Vid befordran till tjänst med högre slutaflöning äger tjänsteman af högre grad att i den nya tjänsten tillträda den aflöning, som är närmast högre än den aflöning, han senast uppburit.

Med herr Byström förenade sig herr *Wavrinsky*.

Vidare yttrade herr vice talmannen: Herr Byström har nu här

*Angående
postverkets
utgiftsstatör
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

framställt ett nytt yrkande, nämligen om bifall till en af honom i ämnet väckt motion, och öfverläggningen torde alltså tills vidare fortgå allenast om detta yrkande.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet grefve Hamilton: Jag ber att i första hand få fästa uppmärksamheten på hvad den ärade motionären här själf antyde, nämligen att en sådan bestämmelse som den af honom i nu förevarande motion föreslagna icke blifvit iakttagen vid de lönerogleringar, som ägt rum för järnvägen och telegrafverket. Det skulle således med ett bifall till motionen uppkomma en stor olikhet mellan de ifrågavarande lönestaterna, något som ju icke vore önskvärdt. Ty det är väl i allmänhet icke önskvärdt att, när med så få års mellanrum, som här är fallet, lönerogleringar ske för likartade verk, medgifva dylika väsentliga olikheter.

Dessutom ber jag att få påpeka — hvad äfven utskottet tydligt framhållit — att tillämpningen af den princip, som den ärade motionären här förordar och hvilken princip vid första påseendet nog kan synas mycket billig och rättvis, skulle verka i allra högsta grad ojämnt, så ojämnt, att ett bifall till motionärens förslag ovillkorligen skulle i betydande mån förrycka jämnheten och kontinuiteten i aföningskalan. Jag skall nu icke upptaga tiden med att närmare ingå på den saken, utan ber endast att få hänvisa till hvad utskottet härom säger å sid. 27 i det nu föreliggande utlåtandet, där utskottet påvisar, till hvilka orimligheter och olikheter ett bifall till nu ifrågavarande förslag skulle leda. Det är framför allt af ytterlig vikt, att man här icke inför några väsentligare olikheter i afseende å de principiella bestämmelser, som fastslagits vid lönerogleringar för andra verk, likartade med det, hvarom nu är fråga. Det är särskildt därför, som man icke kan understödja motionärens förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning anförde herr vice talmannen, att det af herr Byström gjorda yrkandet på bifall till den af honom m. fl. afgifna motionen n:o 28 komme att upptagas i sammanhang med öfriga yrkanden vid förevarande moment.

Ordet lämnades nu på begäran till

Herr Thorsson, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Jag har, bland öfriga reservanter, i denna punkt reserverat mig för uppflyttande af ett högre antal postbetjante, nämligen ytterligare 50 i ordinarie klass. Som det framgår af propositionen, har Kungl. Maj:t föreslagit, att antalet ordinarie postbetjante skulle sättas till inalles 1,850, däraf 450 i första graden och 1,400 i andra graden. Jag tillåter mig föreslå en uppflyttning af ytterligare 50 i ordinarie grad, då det hela skulle blifva 1,450 obefordrade och 450 befordrade. Riksdagen har vid åtskilliga tillfällen uttalat sig för, att man skulle befordra såväl betjante som tjänstemän efter vissa års extra tjänstgöringstid, och i det föreliggande förslaget fixerar man den s. k. extra ordinarie tiden för tjänstemän till omkring 5 år. Beträffande betjante har Riks-

dagen uttalat sig för, att de skola befordras till ordinarie, när de tjänstgjort i 4 år som extra; men det är förhållandet vid posten, som det visst är i en del andra verk, att före den extra ordinarie tiden finnes en tid, som kallas reservtiden, så att det blir icke egentligen dessa 4 år, som äro grundläggande för personalens extra anställning, utan i stället närmar sig denna tid 6 à 7 år, som dessa människor få gå dels såsom extra, dels såsom reservanställda, och när de äntligen bli befordrade till ordinarie, äro de mellan 27 och 30 år.

Jag har för min del ansett, att rimlighet och rättvisa kräfva, att synnerligast dessa allra lägst ställda blifva fortast möjligt befordrade till ordinarie, när det visar sig, att man har användning för denna personal; och att man verkligen det har, lärers väl redan vara bevisadt. År 1898 uppgick antalet extra betjante till 47,5 procent af antalet ordinarie, och för år 1907 -- det sista år, för hvilket jag har uppgift i detta afseende -- var motsvarande siffra 45,2. Vi se således, att oaktadt dessa årligen förekommande uppflyttningar ifrån extra till ordinarie, så har proportionen mellan antalet extra och antalet ordinarie icke i afsevärd mån förbättrats, utan endast sjunkit 2 procent i genomsnitt. Det är, enligt mitt sätt att se saken, särskildt för dessa, som befinna sig i dessa låga lefnadsvillkor, synnerligen ogynnsamt, att de skola hållas kvar så länge i extra ställning. Kungl. Maj:t har byggt sitt förslag om uppflyttning till ordinarie på, att om man exempelvis skulle få 100, i likhet med hvad man gjort föregående år, så skulle ett antal af dessa postbetjante icke komma att vara anställda såsom extra i fullt 4 år; men det är dock ingen, som blir befordrad, som icke varit anställd såsom extra i 3 år och 8 månader. Ungefär den tiden skulle blifva, efter hvad jag fått underrättelse om, den kortaste tjänstgöringstiden såsom extra, innan befordran kan ifrågakomma. Man måste alltså till denna tid tillägga äfven reservtiden, och hvarför icke i samband därmed också aspiranttiden, ty de måste ju äfven gå som aspiranter för att komma i en så hög ställning som att bli reservanställd postbetjant, och sedan skall man gå som reserv för att komma in i den ännu högre befattningen såsom extra, och sedan de så slutligen varit extra en 4 års tid, bli de ordinarie. Det är i viss mån tillämpligt på både tjänstemän och betjante. Det är ett oting, som, enligt mitt sätt att se, bör aflägnas fortast möjligt, och jag har därför velat i min ringa mån bidraga till en jämnare befordran af de extra till ordinarie. I detta syfte ber jag att få yrka bifall till min reservation.

Jag tillät mig för en stund sedan att yttra mig emot denna alltför rikliga inskrifning af folk inom tjänstemannagraden, som skall stå på parad, tills verket behöfver dem. Sedan tvingas vederbörande att flytta dem öfver på ordinarie stat, och därigenom få vi ett större antal i tjänstemannagraden, än hvad verket egentligen behöfver för ärendenas behöriga skötsel. Hela detta organisationsförslag är -- det ber jag än en gång att få påpeka -- byggt just på, att man vill försöka reparera hittills begångna oegentligheter eller mindre väl afvägda inläggningar i postverket. Vi ha här ett förslag, som afser att tillskapa icke mindre än 135 nya befälsplatser inom tjänstemannakåren. Jag hade, som af en föregående talare förut nämnts, i utskottet föreslagit

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

en viss förändring i detta, då jag icke kunde finna, att den tilltänkta omorganisationsplanen skall motivera en sådan förskräcklig hop med nya ordinarie befattningar. Om jag exempelvis tar Stockholm, så ha vi där 16 postkontor och en postmästare, hvilken samtidigt har en annan chefsställning; vid samtliga postkontor äro anställda föreståndare som sortera under denne chef, men han har icke till speciell uppgift att sköta postmästarsysslan på det sätt, som man skulle kunna tänka sig, utan han har andra uppgifter att fylla. Nu skötes denna post-rörelse så, att man sätter föreståndare och kontrollörer på de olika afdelningarna vid kontoren, och de skola sköta om det hela. Jag med-gifver, att detta är otidsenligt och att förändring bör ske. Men i föreliggande förslag tillskapas för Stockholm icke mindre än tolf nya postmästare, som väl uteslutande skall ägna sig åt skötseln af sina postkontor; under dessa postmästare skola vi ha ett antal öfverkontrollörer, ett antal förste kontrollörer, ett antal kontrollörer och slutligen ett antal förste expeditörer. Jag vill visst icke för min del vara med om att hindra nödig kontroll, i en verksamhet som posten, men jag kan icke dölja för mig, att vi efter en viss tid absolut säkert komma att få samma anklagelser mot oss i fråga om denna omorganisation, som vi fått exempelvis vid omorganisation af statens järnvägar. Här söker man nu ifrån alla möjliga håll bevisa, att vi begingo en dunderdumhet, när vi antogo den organisationsplan för järnvägen, som förelåg 1907, ty vi skapade en massa tjänstemän, hvars löner trycka ned järnvägsstaten obehörigt; jag har den uppfattningen, att det nu föreliggande organisationsförslaget skall verka i samma riktning inom poststaten. Jag vill icke rikta något klander mot den kommission, som suttit och uppgjort detta förslag, ty jag har den öfvertygelsen, att kommissionen har velat försöka bättra, hvad man felat genom en planlös intagning af arbetspersonal i postverket under många år.

Det är i sammanhang med detta, som jag för min del vill understryka och inför statsrådet framhålla den del af utskottets motivering, som särskildt betonar, att man med försiktighet skall intaga *tjänstemannaaspiranter* i postverket och just genom denna försiktighet, så att säga, göra det möjligt för dem, som äro inkomna, att inom normal tid befordras, utan att man behöfver tillgripa sådana konstlade medel, som jag absolut anser, att här tillgripits, då man tillskapar i ett enda slag icke mindre än 135 nya befälsposter, detta för att bereda möjligt till befordran för dem som äro intagna i verket.

Jag hade i utskottet ett förslag, som skulle i högst afsevärd grad nedbringa antalet af dessa tjänster, därvid jag såsom en motvikt mot de minskade befordringsmöjligheter, som mitt förslag skulle innebära, ville biträda herr Thylanders motion om en högre begynnelselön för dem, som redan äro intagna i verket. Emellertid fick jag ingen som helst resonans inom utskottet för denna min uppfattning; och då jag icke hade den ringaste utsikt att få resonans i kammaren heller, vågade jag icke att i en särskild reservation framkomma med ett förslag i sådan riktning. Jag har emellertid velat uttala detta för att i min mån fritaga mig från konsekvenserna af hvad som kan bli en följd af denna i ett slag ofantliga ökning af antalet högre tjänstemannabefattningar inom postverket. Jag tror, att det hade varit lyckligast, om

lönestaten hade varit lagd så, att man gifvit dem, som befinna sig på ett lägre trappsteg, en bättre utkomstmöjlighet, och tillskapat ett mindre antal rikligt betalda platser, d. v. s. jag menar, att man skulle kunnat betydligt inskränka antalet kontrollörer och öfverkontrollörer, då äfven en mindre ökning än den nu ifrågasatta måste anses innebära ett afsevärdt steg framåt. När man ifrån att ha haft 60 förste postexpeditörer, som äro *tillförordnade*, tillskapar 169 på ordinarie plats, så menar jag, att man kunnat inskränka en smula på öfverkontrollörer och sådana högre befattningar, ty de göromål, hvarmed man huvudsakligen tänkt sig, att dessa kontrollörer skulle sysselsättas, tager man från postmästarna vid en hel del postkontor, men dessa herrar skola väl i all rimlighets namn göra något för den lön de uppbära.

Emellertid skall jag icke upptaga kammarens tid längre. Jag har ingen utsikt att få det förslag igenom, som jag här talat om, utan vill endast till slut inskränka mig till att yrka, att ytterligare 50 postbetjante uppflyttas på ordinarie stat, så att i stället för 1,850 det skulle blifva 1,900 postbetjante, och af dessa skulle, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, 450 ställas uti första graden. Jag yrkar således bifall till reservationen.

Herr vice talmannen anförde: Herr Thorsson har nu yrkat bifall till sin reservation uti denna punkt. Öfverläggningen torde där för tills vidare böra röra sig om detta af herr Thorsson framställda yrkande.

Herr Sjö: Herr vice talman, mina herrar! Det är synnerligen svårt att kunna yttra sig uti en organisationsfråga sådan som denna, då man icke är fackman på området. Då man icke det är, måste man ju sätta tro till hvad fackmännen uttalat. Bland dem, som haft den förberedande behandlingen af detta ärende sig anförtrödd, saknas ju icke heller sådana personer, som sitta inne med kunskap om postförvaltningen, det arbete och det behof af arbetskrafter, som där förefinnes. Det är under sådana förhållanden icke godt, vill jag säga, att underordna sig de uttalanden och förslag i annan riktning, som framkommit inom utskottet och äfven här i kammaren — såsom från den senaste talaren — angående frågan, huru postverkets organisation bör ordnas. Den siste talarens fackinsikter på detta område torde väl vara ungefär jämngoda med mina; skillnaden är nog icke så stor, antager jag. Jag vill verkligen hemställa till herr Thorsson, huruvida man verkligen bör utan vidare ändra ett af fackmän utarbetadt organisationsförslag. Jag tror knappast, att det är lämpligt. Jag har icke kunnat undgå att lyssna till herr Thorssons ord såväl i utskottet som nu här i dag uti kammaren, men jag tror icke, att man kan fästa vidare afseende vid de uttalanden, som han sålunda gjort. Huru missnöjd han än är med dessa många kontrollörer och dessa många tjänstemän, kommer han ändå till sist och påyrkar inrättandet af 50 stycken nya ordinare befattningar för postbetjante. Nu kan jag måhända gifva honom rätt i ett afseende, nämligen däri, att lönerna äro väl höga för de öfverst å löneskalan stående, men jag tror dock, att de äro väl afvägda för de nederst stående. Vi skola komma ihåg, att

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Angående
postverkets
utgiftsatater
för år 1910
m. m.

(Forts.)

det är icke mer än två år, sedan lönerna reglerades just för dessa postbetjante — om hvilka herr Thorsson säger sig ha en så öm omvårdnad och så stor omtanke. Men då så är, tror jag, att vi kunna vara öfvertygade om, att förhållandena i det afseendet äro såvidt möjligt tillfredsställande, ja, postbetjante fingo, då deras löner reglerades, vill jag minnas, i löneförbättring omkring 500,000 kronor. Jag får också säga, att jag icke hört någon enda posttjänsteman eller postbetjant, som icke förklarar, att de löner, som här äro föreslagna, äro väl tillmätta, och de ha äfven uttalat den förhoppningen, att de måtte blifva af Riksdagen godkända.

Det är under sådana förhållanden, som jag, herr vice talman, ber att få yrka bifall till utskottets hemställan äfven i denna del.

Herr Kronlund: Herr vice talman, mina herrar! Det kan nog förhålla sig så, som herr Sjö här sade, nämligen att under de senaste åren äfven inom postbetjäntkåren rätt många befordringar förekommit. Den jämförelse, som herr Thorsson nyss gjorde mellan antalet befordrade och icke befordrade postbetjante, är dock belysande, och om man undersöker saken närmare, skall man finna, att statsmakterna i ojämförligt mycket högre grad tillgodosett de extra ordinarie tjänstemännens anspråk på befordran än postbetjantes anspråk i den vägen. Det har ju blifvit påvisadt, att år 1898 utgjorde antalet extra ordinarie tjänstemän 59 procent af hela antalet ordinarie, medan det år 1907 nedbringats till 21 procent, således med 38 procent under dessa tio år. Ser man däremot efter, huru det i det afseendet ställer sig med postbetjante, visar det sig, såsom herr Thorsson också påpekade, att i fråga om dem proportionen mellan antalet extra och ordinarie endast nedbringats med några få procent under samma tid. Men det får väl dock anses, att statsmakterna ha skyldighet att i proportionsvis samma utsträckning tillgodose såväl den ena som den andra tjänstemannaklassen. Härtill kommer, att man inom postverket börjat att alltmer tillämpa den taktiken, att man söker ersätta öfverkvalificerade tjänstemän med kvalificerade, t. ex. resepostexpeditörer med postiljoner, för att på detta sätt nedbringa kostnaderna. Men det är då att märka, att dessa postiljoner icke allenast få en mera kvalificerad tjänstgöring, utan äfven längre tjänstetid. Nog borde väl dessa åtgärder af generalpoststyrelsen, hvilka för öfrigt gå i en mycket förståndig riktning, anses vara af beskaffenhet att verka därhän, att de extra postbetjantes anspråk på befordringsutsikter tillgodoses på ett bättre sätt, än hvad nu är fallet. Om man räknar med reservpostbetjante, så är det dock 1,600 extra postbetjante inom verket, under det att ordinarie postbetjante uppgår till 1,800. Detta är en orimlig disproportion, som kunde tåla vid att bättre regleras än med de 50 befattningar, som utskottet här föreslagit. Jag ansluter mig till herr Thorssons reservation.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton: Herr talman! Jag skall icke mycket gifva mig in på den frågan, huruvida Kungl. Maj:t begärt för många befälsplatser. Utan tvifvel ha rätt många befälsplatser blifvit begärda, men det beror därpå, att

man i detta afseende verkligen förut gjort sig skyldig till en försummelse. I ett sådant verk, som utvecklas så hastigt och i så stor utsträckning som postverket, måste visserligen personalen ökas, men man har ökat personalen utan att tänka på, att med den ökade personalen fordras ökning af befälet. Denna ökning har man länge uppskjutit med att begära, och därför har man nu måst taga till så mycket. För öfrigt kan förtjena framhållas, att den ökade kontrollen, de ökade befälsplatserna äro af stor vikt äfven ur den synpunkten, att därmed underlättas användandet af icke särskildt kvalificerade tjänstemän äfven till kvalificeradt arbete.

Nu säger man, att regeringen bättre tillgodosett de högre tjänstemännens behof af befordran än de lägres. Men är det verkligen sant, mina herrar? Regeringen har ju beräknat, att extra ordinarie postexpeditörer skulle blifva ordinarie efter i regel fem år, men däremot att en extra postbetjante, eller som han nu kallas postman, skulle befordras efter fyra år, således på en kortare tid än den förre. Sålunda blifva i detta fall tjänstemän i lägre grad bättre tillgodosedda än tjänstemän i högre grad. Nu anmärkte den ärade talaren på skånebänken, att detta icke var rätt räknadt, ty man måste också taga hänsyn till dessas utbildningstid. Men då bör man äfven taga hänsyn till de andras utbildningstid, till de extra postexpeditörernas elevtid, och räknar man på det sättet, så finner man, att de extra lägre tjänstemännen tidigare befordras till ordinarie än de högre. Jag tror således, såvidt jag kunnat utröna förhållandena, att Kungl. Maj:ts förslag i detta afseende bättre tillgodoser de lägre tjänstemännen än de högre.

Herr Rydén: Herr talman! Jag skall be att få rätta ett misstag — en missägning antager jag — af herr Sjö, då han säger, att lönerna för postbetjante reglerats först 1907 och sedan i år. Förhållandet är, att lönerna reglerades verkligen 1907, men i år ha de icke reglerats på annat sätt, än att den nuvarande aflöningen omgrupperats i lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg i öfverensstämmelse med staten i öfrigt. Men herr Sjö har nog uppmärksammat — det kan för resten icke ha undgått någon här i kammaren — att dessa postbetjante icke erhålla ett enda öres hvarken löneförsämring eller löneförbättring, utan lönerna förblifva sådana, som de bestämdes 1907. Så var det med denna lönereglering.

Det gäller sålunda icke någon lönefråga, utan det gäller frågan, om vi skola inrätta så många ordinarie befattningar, att de personer, som anställes i denna tjänst, skulle kunna befordras till ordinarie i något så när anständig tid. Enligt uppgifter, som jag anskaffat, skulle medelåldern för dessa — sedan Riksdagen 1907 beviljade hundra nya sådana befattningar och 1908 ytterligare hundra — som utnämns till ordinarie postbetjante vid sista utnämningen vara 29 år. Då de i allmänhet tidigt blifvit antagna som extra i postverkets tjänst och därefter erhållit ordinarie befattningar vid en ålder, som i medeltal uppgår till 29 år, är det då omotiveradt, att man begär, att Riksdagen skall i år, liksom den gjorde i fjol, bevilja hundra nya sådana platser

*Angående
postverkets
utgiftsstatör
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

*Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

i stället för, som Kungl. Maj:t föreslagit, femtio, och därmed bereda dessa människor, som äro så dåligt aflönade och som gått en så lång tid som extra, en möjlighet att erhålla en något bättre aflönning? Enligt de uppgifter, som jag erhållit, uppgick antalet ordinarie postbetjänte år 1907 till 1,600 personer. Antalet har som bekant sedan höjts till 1,800. Antalet extra- och reservpostbetjänte uppgick 1907 till ungefär samma antal eller 1,323. Är det då omotiveradt att begära, att Riksdagen skall bereda dem tillfälle att få en så fast ställning, så att de kunna bilda hem och känna sig något så när tryggnade vid 30 års ålder? Jag kan icke finna, att man därmed begär något orimligt utan finner det tvärt om mycket rimligt, om Riksdagen ville bifalla detta förslag. Jag yrkar, herr talman, bifall till vår reservation.

Herr Kronlund: Herr talman! Jag har egentligen icke mycket att tillägga till hvad den siste talaren yttrade. Jag vill bara påpeka, huru disproportionerligt förhållandet ställer sig mellan de extra ordinarie tjänstemännens befordran och de extra ordinarie postbetjäntes befordran. År 1907 utgjorde de extra ordinarie tjänstemännens antal 21 procent, då däremot de extra ordinarie postbetjäntes antal enligt den statistik, som jag haft tillgång till, utgjorde 48 procent, och detta måtte väl mer än något annat bevisa, huru ohyggligt mycket sämre ställt det är för extra ordinarie postbetjänte än för extra ordinarie posttjänstemän. Detta utgör en särskild anledning för kammaren att söka förbättra i någon mån de sämst ställdas ställning. Dessa extra ordinarie postbetjänte ha under en tid af fyra år stått i reserv och dessförinnan under en tid af några månader gått som aspiranter, hvarigenom deras tjänstgöringstid kommit att utgöra långt mera än dessa fyra årens anställning som extra postbetjänte, som det talats om — ja kanske nära på dubbelt.

Herr Tynell: Herr talman! Jag ber endast att få instämma i hvad som sagts af den siste ärade talaren. Men gent emot hvad herr civilministern yttrade ber jag att få säga att, om herr civilministern ville ställa det så, att postbetjänte finge beräkna sin reserv- och extra tjänstetid på samma sätt som tjänstemän af högre grad, ett sådant system skulle vara rättvist och att jag tror att den lägre tjänstemannakåren skulle blifva belåten därmed.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Andersson i Skifarp: Herr talman! Det är sant, att antalet extra ordinarie postbetjänte är stort. Men jag tror att de siffror, som herr Rydén anförde, nog tarva någon rättelse, då han påpekade, huru stort antalet extra ordinarie var i jämförelse med antalet ordinarie. Riksdagen har två år å rad beslutit att hundra extra ordinarie vid hvarje tillfälle skulle uppflyttas till ordinarie, och om man tar detta med i räkningen, förmodar jag, att proportionen blir något annorlunda än den blir med de siffror, som herr Rydén lämnat.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen rörande denna del af ämnet förklarades nu avslutad, hvarefter herr vice talmannen yttrade, att därunder yrkats dels bifall till den af herrar Thorsson och Rydén vid momentet afgifna reservationen och dels bifall till utskottets hemställan i förevarande afseende samt att propositioner härå komme att framdeles gifvas.

*Angående
postverkets
utgiftstatuter
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Härpå begärdes ordet af

Herr Tynell som anförde: Herr talman, mina herrar! I den af mig väckta motionen n:o 82, hvori 9 af kammarens ledamöter instämt, hemställes om vidtagande af vissa åtgärder till förmån för såväl staten och postverket som för de s. k. postbetjante.

Beträffande motionen i fråga har statsutskottets majoritet icke tillstyrkt så synnerligen mycket, och detta gifver mig anledning att påpeka att sparsamhetsprincipen icke blifvit företrädd i så stor utsträckning som tillfällen och omständigheter erbjuda.

För det första hemställas i motionen »att i syfte att undvika öfverqualificerad arbetskraft, ett effektivt påskyndande af postbetjantes användande i större utsträckning vid postkontoren kommer till stånd».

Redan år 1901 då den s. k. post- och telegrafkommittén afgaf förslag till nya stater för såväl post- som telegrafverket förordade denna kommitté i sitt betänkande »frågan om ökad verksamhetsområde för postvaktbetjante». Och vid riksdagen 1902 då kommittéförslaget kom till behandling yttrade statsutskottet följande:

»Uppenbart är, att de vid postanstalterna förekommande göromål af sådan beskaffenhet, att desamma med fördel kunna anförtros åt erfarna och pålitliga vaktbetjante, också böra genom sådana utföras, och utskottet är för sin del öfvertygad att genom ett fortsatt sträfvande att genomföra denna grundsats stegringen i utgifterna å postverkets aflöningsstat skulle kunna i afsevärd mån begränsas. Det synes ej heller böra förbises, att därest möjlighet beredes postverkets betjante att genom ådagalagd duglighet i tjänsten vinna en något mera framskjuten tjänsteställning och förbättrad aflöning, ett sådant förhållande torde vara egnadt att hos personalen inom betjäningsklassen framkalla ett ökad intresse för tjänsten och sålunda äfven härigenom visa sig vara för postverket gagneligt.»

Detta statsutskottets utlåtande föranledde till Riksdagens beslut i enahanda riktning, och s. k. undervisnings- och tilläggskurser för utbildning af postbetjante till mera kräfvande befattningar började att på statens bekostnad anordnas, de första under februari och mars månader 1904. Från och med den 1 april samma år började det egentliga utbytet af postexpeditörer mot postbetjante och har sedan dess pågått i ganska afsevärd omfattning vid järnvägsposten, så att i november 1908 funnos icke mindre än 361 förste postbetjante som utförde postexpeditörs göromål därstädes. Hvilka afsevärdas summor, som genom ett dylikt användande af den billigare arbetskraften insparats till staten, kan hvar och en af herrarne göra sig en föreställning om, då aflöningskillnaden mellan postexpeditör och postbetjant i vanliga fall rört sig omkring 1,000 kronor pr år. Det vill säga den senare har haft så mycket mindre än den förre. Trots det att ett

Angående
postverkets
utgiftsstater
för år 1910
m. m.

(Forts.)

sådant utbyte af personal vid järnvägsposten haft så goda ekonomiska fördelar med sig och trots det Riksdagen 1907 gjort ett nytt uttalande om användande af den billigare arbetskraften, har vid de fasta postanstalterna, postkontoren, personalutbyte icke försiggått i större utsträckning än att endast 87 förste postbetjante där handlägga tjänstemannagöromål. Denna siffra daterar sig från november 1908. Besinnar man nu, att af omkring de 225 postkontoren, som finnas i landet, Stockholms, Göteborgs och Malmö vid samma tidpunkt förfogade öfver 61 af dessa förste postbetjante, så var det endast 26 som funnos vid rikets öfriga postkontor. Visserligen finnes ett större antal förste postbetjante vid postkontoren i de tre största städerna utöfver det antal, jag nysst omnämmt, men dessa utgöras hufvudsakligast af värdebrefbärande samt en del förmän, och om dem kan man väl icke säga, att de ersätta postexpeditörer i den bemärkelsen, att postexpeditörer förut gått omkring och delat ut värdeförsändelser till allmänheten och dylikt. Nej, värdebrefbärare och förmän äro en personal som, låt vara att de äro behöfliga, tillkommit utan indragning af motsvarande antal postexpeditörer. Och häraf förklaras den summa af 707 förste postbetjante som kungl. generalpoststyrelsen tycker vara ett så stort antal och en så omfattande åtgärd i reformeringshänseende.

Med den erfarenhet jag har om göromålens beskaffenhet inom postverket, och den kännedom jag har om postbetjantes lämplighet att som förste postbetjante bestrida vissa postexpeditörgöromål — således äfven expediering af afgående och ankommande poster — så vill jag påstå, att det kunde finnas minst en förste postbetjant vid hvarje af rikets postkontor, som har fler än tre tjänstemän af »högre grad», och att följaktligen ett par hundra postexpeditörer omsider kunde utbytas mot förste postbetjante »kontorsbiträde», utan att postverkets anseende därpå skulle lida eller postgöromålen blifva sämre utförda för det. Men förhållandet är nu så, att det finnes en del äldre postmästare som icke vilja reformera.

I fråga om skillnaden af minimi- och maximafföringarne emellan förste postbetjante och postexpeditörer så utgör denna, enligt statsutskottets tillstyrkan af de föreslagna nya lönerna för postexpeditörerna, i förra fallet 460 kronor pr år och i senare fallet, d. v. s. efter 20 år, 2,160 kronor. Sålunda en stegring för 2 och 3 års perioder från det lägsta till det högsta beloppet. Och jag föreställer mig, att herrarne skola tycka, att det kan blifva en högst betydande ekonomisk besparing, om personalutbyte får äga rum.

Inom högre postkretsar hyser man en afgjord obenägenhet för användandet af förste postbetjante till s. k. diskttjänstgöring, och hvarför man detta gör, är för mig obegripligt, i all synnerhet som postbetjante få genomgå kurser på statens bekostnad för utbildning i taxering o. d., som kan vara nödvändigt för en sådan syssla. Se vi t. ex. på förhållandena inom affärsvärlden, så kan en yngling med samma skolkunskaper som en postbetjant så småningom arbeta sig fram från springpojke till biträde i affären, till bokhållare, kassör, kontorschef o. s. v., och hvarpå beror detta? Jo, därpå, att han får praktiskt deltaga i göromålen undan för undan, men detta undanhålles postverkets ynglingar af betjäntgrad. Min tro är emellertid den, att

postverket har en billig arbetskraft i förste postbetjante, blott man kan få för sig att använda densamma på de områden, där det är möjligt, och dessa områden äro många.

Härefter skall jag be att få komma in på ett förhållande, som har ett visst snmmanhang med förste postbetjantes användande uti de ambulanta postanstalterna, de s. k. postiljonskupéerna. Saken gäller utväxlingen af posten emellan postkupéerna och poststationerna. Så länge som det reser en postexpeditör ensam i postkupén, så är det poststationsföreståndarnes skyldighet att vid postkupén ombesörja postutbytet, men så snart denna postexpeditör ersättes med en förste postbetjänt, så skall denne förste postbetjänt i regel vid hvarje poststation lämna postkupén för att utväxla posten, ehuru hans tid kan vara så knapp för göromålens behöriga skötande i postkupén, att han mer än väl behöfver kvarstanna där. Härtill kommer att inom kupéen vid åtskilliga tillfällen förvaras 100,000-tals kronor, samt att det vid den mörka tiden på dygnet är särdeles riskabelt att stiga på i gång satta tåg. Då nämligen en del stationsföreståndare icke taga hänsyn till vare sig posten eller dess funktionärer, särskildt då de äro af betjäntegrad, utan tåget afblåses ibland, innan postfunktionärerna hunnit påstiga detsamma eller fått all post med, torde det vara lätt att förstå, att såväl i postkupén förvarade värdeförsändelser som postfunktionärens lif och lemmar äfvensom allmänhetens berättigade anspråk utsätts för stora risker. Jag har personlig erfarenhet af hur man kan blifva behandlad, så detta är icke uppdiktadt. Lämpligt synes det mig därför vara, att kungl. generalpoststyrelsen nu vid postverkets omorganisation borde utfärda bestämmelser därom, att poststationsföreståndarne åläggas ombesörjandet af postutväxlingen i alla de fall, där tåg vid station gör uppehåll i två minuter och därunder. Jag förmodar att det går för sig att ålägga denna personal göromål af detta slag, då omständigheterna så fordra.

Af statsutskottets motivering beträffande första punkten finner man på mer än ett ställe, att utskottet sympatiserar med hvad som hemställts i motionen; men ändå har utskottet icke velat göra annat uttalande än, att det säger, att motionärernas hemställan icke bör föranleda till någon särskild framställning från Riksdagens sida. Då jag tolkar detta som, att statsutskottet anser, att de styrande inom postverket, genom Riksdagens förut gjorda uttalanden, allaredan fått tillräckligt med påminnelser om att använda den billigare arbetskraften äfven vid postkontoren, så vill jag på grund häraf uttrycka en önskan, att reformen snarast möjligt måtte få bättre fart, och att postmästarne litet hvarstädes måtte förorda användandet af förste postbetjante i så stor utsträckning som möjligt till statens fördel.

Den andra punkten i motionen afser att bereda möjligheter för förste postbetjante att få sig anförtrödda skötsel af större poststationer. För närvarande är det nämligen så, att då en poststation på grund af poströrelsens omfattning icke lämpligen kan handhavas såsom bisyssla af den antagne föreståndaren, inrättas postkontor med postmästare som föreståndare och postexpeditör som biträdande tjänsteman. Häraf följer att administrationskostnaderna efter ett dylikt personut-

*Angående
postverkets
utgiftstatater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

byte på en gång blifva otillbörligt höga. Postbetjante, som insett nyttan och nödvändigheten af att större poststationer böra öfverlätas åt förste postbetjante som föreståndare, hafva genom sin organisation hänvänt sig till såväl kungl. generalpoststyrelsen som regeringen i detta afseende, utan att detta medfört något resultat. I motionen ifrågasätta vi nu, att Riksdagen skulle göra ett uttalande till förmån för planens realiserande. Vi hafva därvid tänkt, att Riksdagen af ekonomiska skäl skulle kunna vara med om, att poststationer af nuvarande beskaffenhet, som framdeles komma att ifrågasättas till postkontor, blifva innan de inrättas därtill, ombildade först till poststationer med större befogenhet än de nuvarande poststationerna så, att de så nära som möjligt komma att likna postkontor, blott med den skillnaden att de erhålla förste postbetjante som föreståndare samt blifva utan underlydande poststationer. Följden af en sådan åtgärd skulle blifva den, att utgifterna till sådana postanstalters skötande icke blefve så dryga som till postkontor, och allmänheten skulle blifva lika bra betjänad.

Med några siffror ber jag få visa huru förhållandena skulle ställa sig i ekonomiskt hänseende för staten. En poststation inrättas till postkontor af fjärde klassen med kvinnlig postmästare och kvinnlig postexpeditör som biträde. Till båda dessa utgå i aflöning pr år till att börja med efter statsutskottets tillstyrkan 2,700 kronor + 1,500 = 4,200 kronor, förutom posttransportkostnader, lokalhyror o. d. Om nu poststationen till att börja med icke inrättats till postkontor utan till poststation med en förste postbetjant som föreståndare och en postbetjant som biträde, så skulle aflöningen, trots beräkandet af högsta nu gällande lön för förste postbetjanten icke uppgå till mera än 1,640 + 1,100 kronor = 2,740 kronor, således en besparing första året af kontant 1,460 kronor. Efter årens lopp höjer denna summa sig betydligt. Posttransportkostnader och lokalhyror kunde säkerligen också något nedbringas, och därförutom skulle den fördelen vinnas, att lokalbrefbäring äfven kunde genast anordnas, hvilket icke alltid är fallet då postkontor inrättas. Icke heller en sådan sak har statsutskottet kunnat tillstyrka, troligen därför, att det är någonting nytt. Det synes mig dock, som om utskottet bort kunnat dela den meningen, som af herrar greve Wachtmeister, H. Andersson, Thorsson och Rydén framförts i den af dem afgifna reservationen beträffande motiveringen; det hade åtminstone skänkt frågan möjlighet att komma in på experimentets område. Vidare, om frågan blefve realiserad, skulle den gifva möjlighet åt äldre, i postala värf väl förfarna förste postbetjante, att på gamla dagar få en något lugnare sysselsättning än att blifva skakade på tåget till sin sena ålderdom eller dagligen gå upp- och nedför hundratals trappor.

Jag yrkar, herr talman, bifall till den af herr greve Wachtmeister m. fl. afgifna reservationen.

Herr vice talmannen yttrade, att den af herr Tynell berörda frågan nu borde blifva det hufvudsakliga ämnet för den närmast följande öfverläggningen; och lämnade härefter ordet till:

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton, som anförde: Jag skall be att få säga några ord med anledning af den siste ärade talarens anförande, men ej för att på något sätt polemisera mot honom utan tvärt om för att förklara, att jag i hufvudsak instämmer med honom. Jag anser det vara af största vikt, att man icke använder öfverkvalificerad arbetskraft, och det enda, jag har att anmärka, är att jag icke kan förstå, hvarken af hvad den ärade talaren yttrat eller af annat som förekommit, att detta ännu en gång skall behöfva inskräpas. Jag har visserligen ingenting däremot, men kan icke finna, att på denna punkt råder någon meningsskiljaktighet; äfven generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t äro af denna mening. Den ärade talaren har sökt låta påskina, att sedan 1903 postbetjante visserligen användts till mera kvalificerad arbete, men icke i nämnvärd omfattning. Huru förhåller det sig, mina herrar, med denna sak? År 1903 infördes förste postbetjänttiteln med därmed följande högre aflöning, och man började då använda dessa tjänstemän för högre kvalificerad arbete. År 1904 funnos förste postbetjante till ett antal af 340, sedermera ökades deras antal 1905 till 398, 1906 till 441, 1907 till 659 och 1908 till 707. Hvert enda år, undan för undan, har man sålunda sökt använda den utväg, som den ärade motionären förordat. Generalpoststyrelsen har just gjort detta. Hvarje år har den sökt begagna sig af utvägen att använda postbetjante för sådant arbete, och under den korta tiden af fem år har denna utveckling gått så fort att vid 1908 års utgång antalet förste postbetjante uppgick till omkring 40 procent af hela antalet postbetjante. Detta måste väl ändå anses som bevis på, att man här velat göra något. Men hvad man icke vill och icke kan, är att genomföra allt detta på en gång, utan man måste gå sakta fram och så småningom; och liksom man hvarje år gått succesivt fram, kommer man nog framdeles att så göra. Tanken att icke använda öfverkvalificerad arbetskraft utgör den ledande tråden i hela det kungl. förslaget; det är denna tanke, denna princip, som satts främst vid den ifrågasatta omorganisationen. På principen att intet ärende skall handläggas af högre instans, än som är nödvändigt, eller behandlas af högre kvalificerad arbetskraft, än som är nödvändigt, är hela förslaget fotadt. Jag vill sålunda förklara, att jag och den ärade motionären i princip äro af samma uppfattning. Om han och kammaren anse, att detta bör ytterligare understrykas, så har jag naturligtvis intet däremot.

Herr Rydén: Jag vill icke gå in på den nyss framhållna sidan af herr Tynells motion, utan jag ber att få understryka den uppfattning, som af oss reservanter i utskottet särskildt framförts, nämligen den att man icke allt för hastigt skall låta en poststation öfvergå att blifva postkontor och att man under öfvergångstiden bör använda väl förfarna förste postbetjante, som de kallas, till föreståndare för sådana kontor. Jag skall nämna några siffror, som jag hoppas herrarne icke skola finna ointressanta och som visa, huru hastigt utgifterna stegras i samma ögonblick man låter en poststation öfvergå till postkontor. Vislanda poststation t. ex. förvandlades för några år sedan från poststation till postkontor. Denna poststation förestods af en kvinna som för detta hade en lön af 600 kronor, till biträde 450 kronor, för trans-

*Angående
postverkets
utgiftsstatist
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910.*

m. m.

(Forts.)

port 450 kronor eller tillsammans 1,500 kronor; härtill kom frimärkesprovision, som kan beräknas till 100 kronor. Utgifterna för denna poststation uppgingo sålunda till ungefär 1,600 kronor. Nu är att märka, som herrarne, som resa på södra stambanan, känna till, att Vislanda station ligger 20 minuters järnvägsresa från Alfvesta, som af gammalt varit postkontor. Så förändrades Vislanda till postkontor, och i samma ögonblick steg, som jag nämnde, omkostnaderna. Enligt 1907 års poststatistik voro utgifterna 9,199 kronor 33 öre, en utgiftsökning sålunda i ett slag från 1,600 kronor till öfver 9,000 kronor. Och jag vill tillägga, att detta postkontors egen uppbörd af frimärken m. m. uppgick till 6,793 kronor 90 öre, det vill säga detta postkontor äter upp icke blott sin egen uppbörd utan därutöfver cirka 3,000 kronor. Är detta rimligt? Jag ifrågasätter för min del behovet af att Vislanda någonsin gjorts till postkontor, då Alfvesta ligger så nära i norr och Elmhult något sydligare. Hade det icke varit förnuftigt att här åtminstone under en väsentlig öfvergångstid sätta en förste postbetjänt att sköta denna poststation? Han skulle kunna sköta den till belåtenhet för allmänhetens vidkommande, och utgifterna skulle säkerligen ej uppgått till mera än 3,000 kronor.

Jag skall be att få taga ett fall från Skåne. Skurup är ett nytt postkontor. Innan denna postanstalt blef postkontor, beräknades dess utgifter till 1,600 å 1,800 kronor. Men sedan den blifvit postkontor, komma aflöningarna att stiga så, att staten med kvinnliga tjänstemän går upp till ett belopp af inemot 7,000 kronor och med manliga tjänstemän till omkring 9,000 kronor. I Skåne har detta system framskridit så långt, att alla större järnvägsknutpunkter föreslagits eller inom en nära framtid komma att omändras till postkontor. Arlöfs utgifter äro nu cirka 1,800 kronor; om denna station, såsom det föreslagits, skulle blifva postkontor — den ligger alldeles inpå Malmö knutar — komme utgifterna att gå upp till 8,000 å 10,000 kronor. Man har också föreslagit, att Svedala skulle bli postkontor. Dess utgifter äro nu cirka 1,800 kronor men komme efter öfvergången till postkontor att gå upp till cirka 8,000 kronor och så vidare. Nu säger man, att sådana förändringar betingas af postala hänsyn. Jag skall då lämna en illustration till detta, som kanske kan ha ett visst intresse beträffande det praktiska i denna anordning. Jag vill som exempel anföra Skurup, som förändrades till postkontor den 1 april detta år. Om vice ordföranden i statsutskottet, som ju tillika är direktör för sockerbruket i Skifarp, vill från Skifarp, som ligger en och en half mil från och i direkt järnvägsförbindelse med Ystad, afsända en postanvisning till Ystad, så får denna postanvisning först resa baklänges till Rydsgård, där byta om tåg och från Rydsgård gå upp till Skurup, afstämplas i Skurup och sedan åka med kommande postförbindelse till Ystad och på detta sätt genom denna praktiska anordning fördröjas i det närmaste en dag. Det har således sina sidor, mina herrar, att skapa sådana postkontor, då de icke behövas, och jag finner den del af vår reservation, som upptager detta önskemål, synnerligen beaktansvärd och tillråder kammaren enträget att uttala sig för denna motive-ring, ty därigenom kunna vi göra en icke ringa besparing för postverket och öppna på samma gång en liten möjlighet för duktiga post-

betjante att erhålla en väl motiverad befordran. Jag tycker, att, då två så goda saker förenas, kammaren borde kunna instämna i vår reservation.

*Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910.
m. m.*

(Forts.)

Herr Tynell: Herr talman! Gent emot herr civilministern ber jag få säga, att om kungl. generalpoststyrelsen varit lika angelägen att vidtaga reform i fråga om personalutbyte vid de fasta postanstalterna, postkontoren, såsom förhållandet varit vid järnvägsposten, så hade icke motion i detta stycke behöft framkomma.

Herr Sjö: Herr vice talman! I olikhet med den föregående talaren skall jag däremot be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Rydén omnämnde den misshushållning, som skulle uppstått i och genom inrättandet af Vislanda poststation till postkontor, och jag kan gärna ge honom rätt i det fallet, att denna anstalt kanske kunnat lämpligen fortsätta en något längre tid att vara poststation och förestått, om icke af en postbetjante, så dock måhända af någon af alla de 900 stycken poststationsföreståndare, man eller kvinna, som hafva förestått sådan station och äro tillräckligt tränade, vana och praktiskt erfarna för landsortsförhållanden och för att sköta en poststation. För den skull skulle man ingalunda behöfva någon postbetjante till denna befattning.

Hvad angår den uppbörd, Vislanda poststation hade, innan den blef förvandlad till postkontor, så kan jag gent emot herr Rydéns siffror anföra några andra siffror, som jag för min del anser riktiga; jag har fått dem från en byråchef i kungl. generalpoststyrelsen. Lönerna vid Vislanda poststation uppgingo till 6,711 kronor och utgifterna vid stationen voro 1,648 kronor 15 öre. Dessa siffror skilja sig således från herr Rydéns endast med 48 kronor 15 öre. Behållningen uppgick till 5,062 kronor 85 öre. Det är nu en annan uppbörd vid Vislanda postanstalt, sedan den blifvit postkontor; 1907 var den 19,023 kronor 09 öre. Utgifterna vid samma postkontor uppgingo till 9,199 kronor 23 öre eller samma summa som herr Rydén nämnde. Det skulle alltså vara en nettobehållning vid detta kontor på 9,823 kronor 26 öre, men herr Rydén sade, att det skulle blifva en förlust, om jag ej hörde honom orätt, på omkring 3,000 kronor. Nu beror det mycket på, hur herr Rydén räknade i det fallet. Räknar han från poststationernas inkomster, som gå till postkontoret, så förändrar detta saken, men annars är det, som jag säger, en nettoinkomst på närmare 10,000 kronor, under det att anstalten såsom poststation hade en inkomst på 5,062 kronor 56 öre.

Min öfvertygelse är emellertid den, att det ej alls är nödvändigt, att man här uttalar sig för, att man skall använda postbetjante i detta fall som föreståndare för poststation. Jag anser att man godt kan använda sådana dugande kvinnor eller män, som nu förestå poststationer på landet, till sådana högre poststationer, till hvilka motionärerna nu vilja ha postbetjante. Utskottet har själf i sin motivering betonat detta; det säger på sid. 18 i sitt utlåtande: »Hvad särskildt beträffar postbetjante, har den kommission, som förberedt den nu föreliggande organisations- och lönerregleringsfrågan, uttalat önskvärdheten

*Angående
postverkets
utgiftstatist
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

af att i den utsträckning, sådant finnes lämpligen kunna ske, åt postbetjante må anförtros sådant arbete, som tillförene ålegat tjänstemän, äfvensom förklarar sig anse, att det utbyte af postkupéexpeditioner mot postiljonskupéer, som för några år sedan tog sin början, skulle kunna i allt större utsträckning genomföras. Och i samma riktning pekar förslaget om uppförande å stat af ett större antal förste postmän.»

Jag hemställer till herrarne, om det skall behövas kraftigare uttalande i detta hänseende, än hvad utskottet gjort. Jag yrkar därför, herr vice talman, bifall till utskottets hemställan icke allenast hvad beträffar motiveringen utan äfven klämman i denna del.

Herr Andersson i Skifarp: Herr talman! Jag ger herr Sjö fullkomligt rätt i, att de siffror, han nämnde, äro korrekta, men de omintetgöra icke de siffror, herr Rydén hade, ty då man ser på statistiken, så upptar den precis de siffror som herr Rydén nämnde. Frankoteckenuppbörden vid Vislanda postkontor uppgick enligt denna statistik till 6,763: 90 kronor. Nu kommer visserligen herr Sjö till den större siffra 19,023: 09 kronor, men i denna summa äro andra belopp inberäknade, däri ingår uppbörd från underlydande poststationer och från landtbrefbärare m. m. hvilka förut, då Vislanda endast var poststation, inkommo till Alfvesta och äfven Elmhult. Sålunda äro siffrorna nog riktiga men ej riktigt framställda från den synpunkt, jag har.

Jag har i alla fall, det får jag säga, icke uteslutande fäst mig vid den ekonomiska sidan. När en poststation förvandlas till postkontor kan det hända, att det för ett närliggande postkontor blir en mindre rörelse än förut, ty en del af den post, som efter förändringen går till det nya postkontoret, hade förut tillhört detta andra. Men hvarför jag anser, att det borde göras en liten förändring här, är att dessa gamla postmän, som i åtskilliga år rest som postiljoner på järnvägarna, där de skött postkupéexpeditioner, hvilka äro fullständigt lika besvärliga att sköta som poststationer — ty det är att märka att dessa postiljoner skola kontrollera poststationsföreståndarne och sålunda inneha förmans ställning gent emot poststationsföreståndare — de ha, säger jag, rest i många år, och då kan man väl anse, att de kunde vara berättigade till och lämpliga för en lugnare sysselsättning. Dessa betjante kunna då lämpligen bli poststationsföreståndare.

För min del tror jag, att den motivering som här föreslagits, är fullt berättigad, och den innebär egentligen något fullständigt nytt. Det är därför jag velat ha fram det i en särskild motivering. Jag ber att få yrka bifall till den af grefve Wachtmeister samt herrar H. Andersson, Thorsson och Rydén afgifna reservationen i afseende å motiveringen.

Herr Schotte: Herr talman, mina herrar! Efter hvad den siste talaren anført, har jag intet egentligt att tillägga. Jag har dock velat uttala den önskan, att kammaren här skall anta den af reservanterna föreslagna motiveringen, och det just därför, att i deras förslag några nya synpunkter kommit med, som det torde vara skäl i att peka något kraftigare på än hvad utskottet gjort. Jag tror, att de farhågor, herr Sjö hyste och som, om jag fattade honom rätt, hänförde sig till

att en del poststationer skulle öfvergå till postkontor, äro ganska obefogade. Detta är en organisationsfråga, som får öfvervägas i hvarje speciellt fall. De erfarenheter, vi haft af hur det kan komma att gå, när poststationer öfvergå till postkontor — hvarpå herr Rydén, anfört exempel -- äro ganska talande och mana nog till försiktighet. Jag tror, att man i detta afseende ej kan för ofta understryka att Riksdagen ej vill veta af den öfverkvalificerade arbetskraft, hvarom här talats så mycket. Jag tror att man bör understryka detta, ty allt faller annars lätt tillbaka i de gamla hjulspåren. Kammaren kan kraftigast pointera den synpunkten genom att ansluta sig till den reservation, som föreligger beträffande motiveringen, och hvartill jag yrkar bifall.

*Angående
postverkets
utgiftsstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Herr Sjö: Herr vice talman! Det är med anledning af herr Anderssons i Skifarp yttrande, som jag begärde ordet. Han erinrade om, att det var skillnad mellan herr Rydéns siffror och mina, rörande inkomster och utgifter för Vislanda postkontor. Jag vill därför säga, att vi icke skilja oss annat än i det afseendet, som jag sade, att de underlydande stationernas inkomster ingå i siffrorna för detta postkontor, och då jag har anfört ett nettobelopp af närmare 10,000 kronor, så ha vi intet att i det fallet tvista om. Hvad sedan beträffar det, att dessa postbetjante skulle vara lämpliga att förestå poststation, när de bli gamla, så skall jag ej heller tvista om den saken. Men nog tycker jag, att sådana poststationsföreståndare på landet, som under en lång följd af år arbetat i postverkets tjänst och faktiskt äro erfarna och dugliga, äfven skola vara berättigade till en högre aflöning, än hvad de ha. Vi skola komma ihåg, att dessa poststationsföreståndare på landet tjäna året om för 250, 350, 400 eller kanske 500 kronor. Om de då kunde få denna inkomst två gånger, som föreståndare för en större poststation på landet, så skulle det ej vara orätt från min synpunkt sedt, hvilken större station enligt reservanternas förslag annars skulle tillfalla en postbetjante. Man får se frågan från mer än en synpunkt, och när så är, tror jag, att i detta afseende utskottet haft lika befogad anledning till sin framställning som reservanterna till sin. Dessa postbetjante skulle också kosta staten flera gånger större utgifter än hvad skulle ske, därest man bestämmer sig för en dugande poststationsföreståndare från en mindre station och satte honom till föreståndare för en något större poststation.

Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till utskottets hemställan.

Herr Rydén: Herr talman! Jag måste ännu en gång ingå på herr Sjös siffror. Det förhåller sig så, att uppbörden vid Vislanda postkontor enligt 1907 års statistik var 6,763:90 kr., underlydande poststationers uppbörd uppgick till 8,662:15 kr., och underlydande landtbrefbärares och ångbåtsexpeditioners uppbörd är upptagen till 1,732:60 kr., hvarförutom finnas andra smärre inkomster. Genom att sammanlagga dessa olika poster har herr Sjö kommit till den af honom angifna klumpsumman. Men de penningar, som kommo från poststationer, landtbrefbärare o. s. v., hvart gingo de, innan Vislanda poststation ändrades till postkontor? Jo, till Alfvesta eller Elmhult. Jag

*Angående
postverkets
utgiftsstater
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

tycker, att herr Sjö skulle kunna ge mig rätt uti, att den faktiska ökningen af kostnaderna dock är den, jag pekar på, nämligen från 1,600 kronor till öfver 9,000 kronor.

Herr Sjö: Herr vice talman: Jag ber om öfverseende, att jag än en gång begärt ordet i den föreliggande frågan, men då jag så gjort, är det med anledning af Herr Rydéns yttrande, då han påstår, att hans här angifna siffror rörande inkomster och utgifter för Vislanda poststation och sedermera därstädes inrättade postkontor äro de rätta, och är det därför, som jag får säga, att som han använder sina siffror, så har han rätt, men då jag använder mina siffror som sig bör och som jag fått dem af en byråchef i posten, så har jag rätt, och då tror jag äfven det är bäst att ej tala om förlust vare sig för poststationen eller postkontoret utan om den vinst som jag i ett föregående yttrande nämnt.

Herr Thorsson: Herr talman! Jag är uppkallad af herr Sjös yttrande, nämligen när han om sådana större poststationer sade, att det vore riktigt, om man där anställde personer, som under några år skött sådan poststation. Men det är ej här fråga om sådana poststationer, som skola skötas som bisysslor, utan man bör, när en poststationsrörelse fått en sådan omfattning, att den ej längre vare sig för allmänhetens betjänande eller i postverkets intresse längre kan skötas som en bisyssla, som en naturlig led i utvecklingen inrätta en poststation, som förestås af en förste postbetjänt, och icke genast taga steget fullt ut och inrätta ett postkontor med ett nytt postdistrikt, hvarvid man från det gamla distriktet skall taga icke allenast denna nu utvuxna poststation och däraf göra postkontor utan äfven tre, fyra, fem underlydande poststationer, hvilka då skulle sammanslås med detta nya postkontor till ett nytt distrikt. Det är ju detta, som förekommes genom att så länge som det är möjligt under det gamla kontoret bibehålla de poststationer, hvilka förut existerat endast som bisysselsättningar, i stället för att utbyta dessa poststationer, som anses vara för omfångsrika att skötas som bisysslor och göra dem till själfständiga poststationer, som dock fortfarande skulle sortera under det gamla postkontoret. Jag är därför af den uppfattningen, att detta är obetingadt en ren besparing, på samma gång som, jag betonar detta ännu en gång, det är en fullt riktig utveckling af poströrelsen, som ligger i en förändring af denna som bisyssla ansedda poststation till en sådan mera utvecklade poststation, som skulle förestås af förste postbetjante. Då det är en billig och god utvecklingsform som är praktisk och för allmänheten mest tjänlig, anser jag det vara hälsosamt, att Riksdagen bifaller den formulering, som vi tillåtit oss göra i reservationen.

Efter det öfverläggningen beträffande sist behandlade ämne härmed förklarats afslutad, yttrade herr vice talmannen, att därunder yrkats dels bifall till den af greve A. F. Wachtmeister samt herrar Andersson i Skifarp, Thorsson och Rydén afgifna reservationen, dels ock godkännande af utskottets motivering uti ifrågavarande del af utlåtandet, samt

att dessa yrkanden komme att upptagas i samband med öfriga yrkanden rörande förevarande moment.

Ordet gafs nu åt

Herr Branting, som anförde: Herr vice talman! Innan vi lämna mom. I g), som för öfrigt, liksom betänkandet i sin helhet, på grund af den mängd olikartade däri behandlade saker, som stoppats tillsammans liksom i en säck, är ägnad att vålla stor oreda för behandlingen och förefaller mig synnerligen olyckligt uppställt — ett förfaringssätt, hvilket jag hoppas i framtiden ej måtte leda till efterföljd — så ber jag att få fästa uppmärksamheten på en liten sak, utan att dock däri göra något yrkande.

Det lär förhålla sig så, att genom den nya organisationen af poststyrelsen kommer en del ordinarie tjänstemän alldeles utanför löne-regleringen. Det ingår också i planen för löne-regleringen, att så skall ske, och att man skall bättre tillvarataga de krafter, som kunna behövas för tjänstens upprätthållande. Nu var det emellertid så, att poststyrelsen för sin del fann rättvist att soulagera de första gradens tjänstemän, som af en eller annan anledning icke gå in på den nya staten, med interimsanslag, naturligtvis med motsvarande tjänstgörings-skyldighet, men regeringen har för sin del, såvidt jag funnit, ej velat gå den vägen, utan det förslaget har afslagits. Då är det ju klart, att för dessa, som enligt den nya ordningen måste komma utanför, framställer sig framtidsperspektivet ganska dystert, ty de riskera rent af att på detta sätt komma i en sämre ställning, än de för närvarande ha, utom det att de ej få någonting med af de förhoppningar, alla hyst i sammanhang med löne-regleringen att få förbättring i sina villkor.

Nu förstår jag mycket väl, att det kanske är ensidigt att ifrågasätta, att man ensamt som befordringsgrund får se på tjänsteålder och sålunda ifrågasätta att vid öfvergång till den nya ordningen alltid i första rummet skola komma de äldre tjänstemän på gamla staten, som vilja öfvergå på den nya. Men äfven om så skulle vara fallet och andra hänsyn där spela in — en sak, hvarom jag ej vill uttala mig — är det klart, att denna gamla tjänstgöringstid bör vid detta tillfälle tillmätas stort afseende. Och i all synnerhet är det uppenbart, synes det mig, att man icke bör ställa det så, att dessa gamla tjänstemän på något sätt komma i en *sämre* ställning efter löne-regleringen, än hvad de förut ha haft.

Jag har endast velat framföra detta till beaktande för dem det vederbör. Det är i rätt stor utsträckning en befordringsfråga, men det berör äfven en fråga om rättvisa och billighet i allmänhet, och det synes mig som ett önskemål vid öfvergången att något ord borde fallas häri i Riksdagen i detta afseende. Det är endast detta jag härmed velat göra utan att sålunda, herr talman, göra något yrkande.

I detta anförande instämde herrar *Thylander*, friherre *Palmstierna* och *Berg* i Munkfors.

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

*Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Öfverläggningen angående mom. g) var härmed afslutad.

Herr vice talmannen anförde: För att underställa kammaren denna fråga till afgörande kommer jag att förfara på följande sätt: Först kommer jag att rörande hvarje särskildt ändringsförslag framställa proposition på detsamma, under förutsättning, att kammaren kommer att i hufvudsak godkänna, hvad utskottet hemställt under punkt 1 mom. g). Sedan sålunda samtliga ändringsförslag blifvit afgjorda hvar för sig, där så påfordras genom votering, kommer jag att framställa proposition på, huruvida kammaren godkänner utskottets hemställan i punkt 1 mom. g) med de ändringar, som då kunna vara eventuellt beslutade. Därefter kommer jag att upptaga den väckta frågan angående viss del af motiveringen.

I enlighet härmed framställde herr vice talmannen till en början propositioner dels på att kammaren, under förutsättning att utskottets hemställan i förevarande moment i hufvudsak godkändes, ville bifalla det yrkande, som innefattades i herr Hildebrands motion n:o 14 och herr Thylanders motion n:o 79, dels ock på bifall till utskottets hemställan i denna del; och blef sistnämnda proposition af kammaren bifallen.

Härefter gaf herr vice talmannen propositioner på 1) att kammaren, likaledes under förutsättning att utskottets hemställan i förevarande moment i hufvudsak godkändes, ville bifalla det ändringsyrkande, som innefattades i den af herrar Thorsson, Starbäck, Ekman i Mo gård, Ström i Transtrand, Thor och Rydén vid momentet afgifna reservationen och 2) att kammaren ville afslå berörda ändringsyrkande; och fann herr vice talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes emellertid, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs denna voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren, under förutsättning att statsutskottets hemställan i punkten I mom. g) af utskottets förevarande utlåtande n:o 93 i hufvudsak godkännes, bifaller det ändringsyrkande, som innefattas i den af herrar Thorsson, Starbäck, Ekman i Mo gård, Ström i Transtrand, Thor och Rydén vid momentet afgifna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit berörda ändringsyrkande.

Omröstningen utvisade 96 ja, men 118 nej, vid hvilken utgång kammaren således afslagit ifrågavarande af herr Thorsson m. fl. gjorda ändringsyrkande.

Efter af herr vice talmannen härfpå gifven proposition rörande det af herr Starbäck under öfverläggningen gjorda yrkandet i afseende å öfvergångsbestämmelserna samt på viss därmed sammanhängande ändring i motiveringen blef samma yrkande under här ofvan angifven förutsättning af kammaren bifallet.

*Angående
postverkets
utgiftsstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Vidare gaf herr vice talmannen propositioner, dels att kammaren, under samma förutsättning, måtte bifalla det yrkande, som innefattades i den af herrar Andersson i Skifarp, Thorsson, Ström i Transtrand och Rydén vid momentet afgifna reservationen, dels ock på afslag å berörda yrkande; och blef förstnämnda proposition med öfvervägande ja besvarad.

Sedan herr vice talmannen här efter framställt propositioner dels på bifall, under enahanda förutsättning som ofvan omförmäls, till det af herr Hildebrand i motionen n:o 15 och herr Byström i motionen n:o 28 framställda ändringsyrkandet vidkommande aflöningsreglementet, dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande afseende, blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

Vidare gaf herr vice talmannen propositioner, dels att kammaren, likaledes under ofvannämnda förutsättning, måtte bifalla det ändringsyrkande, som innefattades i den af herrar Thorsson och Rydén vid momentet afgifna reservationen, dels ock på bifall till utskottets i förevarande ämne gjorda hemställan; och förklarade herr vice talmannen sig anse sistnämnda proposition hafva flertalets mening för sig. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner statsutskottets hemställan i punkten I mom. g) af utskottets förevarande utlåtande n:o 93, i hvad den afser det ämne, som beröres i den af herrar Thorsson och Rydén vid momentet afgifna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, under förutsättning att utskottets nämnda hemställan i hufvudsak godkännes, bifallit det ändringsyrkande, som innefattas i berörda reservation.

Voteringen utföll med 140 ja mot 77 nej, hvadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

På därom framställd proposition biföll kammaren nu utskottets hemställan i förevarande moment med de ändringar, som blifvit af kammaren beslutade.

Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)

Efter det herr vice talmannen slutligen framställt propositioner på de yrkanden, som under debatten gjorts rörande utskottets motivering i fråga om postbetjäntes användande såsom föreståndare vid vissa postkontor, godkändes det ändringsförslag, som innefattades i den af grefve A. F. Wachtmeister samt herrar Andersson i Skifarp, Thorsson och Rydén vid utlåtandet fogade reservationen.

Mom. h) och i).

Hvad utskottet hemställt bifölls af kammaren.

Punkten II.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 78, hade herr Thylander hemställt, att Riksdagen måtte för sin del besluta,

att den aflöningsstat för postverket, som af Riksdagen kunde komma att bestämmas för år 1910, skulle äga tillämpning redan under år 1909 på det sätt, att tjänsteman vid distrikts- och lokalförvaltningarna, hvilken, med inräknande af extra inkomster och sportler, å sin innehafvande tjänst vid postverket skulle erhålla lägre inkomst än den aflöning, som han enligt aflöningsreglementet och öfvergångsbestämmelserna för 1910 års stat skulle hafva åtnjutit under år 1909, därest nämnda reglemente och öfvergångsbestämmelser då varit gällande, skulle i enlighet med närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t utfärdades, såsom personligt aflöningstillägg under 1909 äga att af postmedlen uppbära skillnaden mellan berörda inkomst- och aflöningsbelopp, samt

att för bestridande af den ökade utgift för postverket, som härigenom uppkomme under år 1909, finge till generalpoststyrelsens föfogande ställas nödiga medel att efter rekvisition tillhandahållas af statskontoret, med skyldighet för generalpoststyrelsen att till statskontoret återbetala beloppet med användning af *dels* möjligen till postverket inflytande öfverskottsmedel för innevarande år, utöfver hvad som för detta år beräknats för statsregleringen, *dels* beräknade öfverskottsmedel för år 1910, *dels* ock, om detta ej skulle förslå, äfven behöfliga belopp af under följande år uppkommande öfverskott.

Utskottet hemställde, att herr Thylanders ifrågavarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Vid punkten hade emellertid fogats reservation af herrar grefve A. F. Wachtmeister, I. Wijk, friherre J. G. Beck-Friis, Strömberg, Thorsson, Wiklund, Starbäck, Ekman i Mo gård, Ström i Transtrand, Wallentin, Thor och Rydén, hvilka ansett, att utskottet bort föreslå, att Riksdagen, i anledning af herr Thylanders motion n:o 78, måtte

a) medgifva, att tjänsteman vid postverkets distrikts- eller lokalförvaltningar, hvilken, med inräknande af extra inkomster och sportler, å sin innehafvande tjänst vid postverket skulle under år 1909 erhålla lägre inkomst än den aflöning, som han, enligt aflöningsreglementet och öfvergångsbestämmelserna för 1910 års stat, skulle hafva åtnjutit,

därest nämnda reglemente och öfvergångsbestämmelser år 1909 varit gällande, finge, i enlighet med närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t utfärdades, såsom personligt aflönings-tillägg under år 1909 äga att af postmedel uppbära skillnaden mellan berörda inkomst- och aflöningsbelopp; dock att tjänsteman icke under något förhållande finge genom detta personliga aflönings-tillägg komma i åtnjutande af högre behållen inkomst af tjänsten än honom skulle tillgodokomma under år 1910 efter afdrag af afgifterna för egen pensionering; samt b) för ifrågavarande ändamål å extra stat för år 1910 under sjätte hufvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 580,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel anordna erforderligt belopp.

*Ändande
postverkets
utgiftsstatör
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Efter föredragning af utskottets hemställan lämnades ordet på begäran till:

Herr Ekman i Mo gård, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Såsom kammaren finner af statsutskottets utlåtande, hafva icke mindre än tolf af utskottets ledamöter funnit anledning att afgifva sin reservation mot utskottets utlåtande i den punkt, som nu till behandling föreligger.

Orsaken härtill torde för dem, som känna frågans förhistoria, vara lätt att inse. Det lönerregleringsförslag för postverket, som vi nu behandla, är ju i så godt som minsta detalj lika med det förslag, som framlades för förlidet års Riksdag. Orsaken till att förra årets Riksdag afslog det då framlagda förslaget, var ju den, att Riksdagen ansåg sig icke ha tillräcklig tid att behandla förslaget i fråga. Under det förhållandet ingaf emellertid generalpostdirektören till ordföranden på den afdelning inom statsutskottet, som då behandlade ärendet, en skrifvelse, i hvilken han framhöll nödvändigheten af att under sådana omständigheter tillse, att de, som närmast berördes af lönerregleringen, det vill säga postverkets personal, icke skulle blifva lidande på uppskofvet med denna lönerreglering. Till denna skrifvelse får jag längre fram i mitt anförande anledning återkomma.

Nu har regeringen emellertid icke funnit anledning, att, i öfverensstämmelse med hvad förra årets Riksdag också uttalade, i detta års proposition framkomma med förslag om att den nu föreslagna lönerregleringen skulle erhålla en retroaktiv betydelse äfven för innevarande år, och det skäl, som regeringen härvid hufvudsakligen framhållit är, att de beräknade inkomsterna, icke skulle förslå till en sådan ökning. Dessa inkomster hafva af regeringen beräknats till 21,500,000 kronor. Men som herrarne torde känna, har man all anledning att förmoda, att, liksom fallet blef för det närmast föregående året, äfven nu de beräknade inkomsterna skola komma att högst väsentligt öfverskridas äfven för innevarande år, och alltså torde detta skäl icke böra tillskrifvas någon afgörande betydelse.

Jag skall tillåta mig att erinra kammaren om, hvad Riksdagen förlidet år i sin af generalpostdirektören föranledda skrifvelse uttalade.

Generalpostdirektören yttrade i slutet af sin skrifvelse: »Därest sålunda den nu föreliggande lönerregleringsfrågan icke kommer att vid

Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)

innevarande års Riksdag afgöras, anser jag det på ofvan anförda skäl vara min plikt att redan nu tillkännagifva, det jag under sådana förhållanden har för afsikt att söka utverka, att för 1909 års Riksdag framlägges ett förslag i syfte att från sistnämnda års början postverkets tjänstemän må, i all den utsträckning sådant kan ske, komma i åtnjutande af erforderlig löneförbättring.»

Riksdagens skrifvelse innehöll med afseende på denna generalpostdirektörens skrifvelse — och jag ber att särskildt få stryka under, att detta har *icke* afseende på löneregleringen i dess helhet utan endast på denna generalpostdirektörens framställning — följande: »I anledning af denna generalpostdirektörens skrifvelse vill Riksdagen, utan att närmare yttra sig angående en eventuell löneförbättring från 1909 års ingång för postverkets ifrågavarande personal endast uttala den öfvertygelsen, att, därest en framställning i det af generalpostdirektören angifna hänseende inkommer till nästinstundande Riksdag, denna framställning kommer att med välvilja prövas.»

Jag tror icke, att Riksdagen på ett mera tydligt sätt har kunnat gifva vid handen, att Riksdagen, därest en sådan framställning skulle framkomma till Riksdagen, också skulle komma att bevilja densamma. När Riksdagen uttalar den öfvertygelsen, att framställningen med välvilja skall prövas, så lär man väl däruti icke kunna inlägga någon annan betydelse, än den som man lägger i ett bestämdt afgifvet löfte. Det är emellertid märkligt att finna, att utskottets majoritet icke funnit anledning att beröra detta löfte i utskottets betänkande. Jag tror, att de som förra året deltog i det beslut, som då fattades angående uppskofvet, så väl i Första som Andra Kammaren, nog då, jag vågar säga, utan undantag, hade den bestämda känslan, att Riksdagen härvid bundit sig för framtiden och, om jag härvid *tror* rätt, är jag *viss* om, att alla de, som denna lönereglering närmast berör, icke kunde af Riksdagens skrifvelse få en annan uppfattning, och att alltså, om Riksdagen nu skulle biträda hvad utskottet har föreslagit, det för alla dessa skulle bli en mycket stor missräkning, en missräkning, som för mig framträder såsom en dem tillfogad orättvisa på grund af Riksdagens uttalande förra året.

För mig är det ofattligt, att olika åsikter i denna fråga verkligen ha kunnat göra sig gällande, och under sådana omständigheter är det naturligtvis heller icke lätt att ingå i en diskussion om skäl, som man anser ofattliga.

Jag tillåter mig att på grund af de få ord, som jag här anför yrka bifall till reservationen. Jag gör det under den bestämda förhoppning, att Riksdagen skall komma att infria det löfte, som förra årets Riksdag afgaf och att alltså Riksdagen icke genom ett motsatt beslut skall gifva anledning till ett klander, som jag eljest anser vara mot Riksdagen befogadt.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

I detta anförande instämde herrar *Vahlquist, Gustafsson* i Mjölby, *Berg* i Stockholm, *Wavrinsky, Wallis, Kobb, Hellström, Beckman, Petrén, Broomé* i Bårslöf, *Röing, Lindblad, Neiglick, Wallentin. Ekman* i Göteborg, *Thavenius, Åkerman, Bogren, Kronlund, Berg* i Munkfors, *Mogren, Hell-*

berg, Rehn, Berglund, Starbäck, Bromée i Billsta, Lindgren i Skog, Schotte, Rune, Persson i Tällberg, Karlsson i Fjäl, Ahlsvengren, Palme, Pettersson i Södertelje och von Schöele.

*Angående
postverkets
utgiftsstatistiker
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

Chefen för civildepartementet herr statsrådet greve Hamilton: Herr talman, mina herrar! Såsom kammaren funnit af den kungl. propositionen, har jag ansett synnerligen önskvärdt, att den nu ifrågasvarande löneregleringen kunnat beräknas retroaktivt för innevarande år, och jag har i propositionen utförligt redogjort för, hvarför regeringen icke ansett sig kunna framkomma med detta förslag. Innan regeringen framlägger ett sådant förslag, måste den naturligtvis, då det gäller aflöningar, som uteslutande skola betalas af vissa verks egna inkomster, se till, att dessa inkomster verkligen äro att motse.

Såsom herrarne se, kunde jag icke vid det tillfälle, då denna proposition skulle framläggas, göra en säker beräkning på, att erfor derliga medel verkligen skulle finnas, och på grund däraf ansåg jag mig nödsakad att afstå ifrån hvad jag annars skulle hafva önskat, nämligen att taga fasta på det löfte, som gafs af Riksdagen i fjol. Jag hade så mycket större skäl till denna försigtighet som jag var öfvertygad om, att inom riksdagen icke enighet skulle kunna uppnås om, att något löfte verkligen var gifvet, och att denna min uppfattning var riktig bevisas bäst af, att det är lotten som fällt utslaget inom utskottet.

Ställningen har nu emellertid ändrat sig. Bokslutet för år 1908 är uppgjort och visar ett oväntadt gynnsamt resultat. Är det så, att denna kammare och Riksdagen anser sig kunna öka budgeten med något öfver en half million kronor, har jag icke det allra ringaste häremot utan mottager med tacksamhet, att personalen erhåller en lönereglering i den tid jag i fjol sökte gifva densamma.

Herr Sjö: Herr talman! Det kan icke vara angenämt att, efter det yttrande vi nyss hört från statsrådsbänken, uppträda mot detsamma, men herrarne torde dock ursäktas mig, att jag säger min mening i föreliggande fråga. Den förste talaren sade bestämdt, att Riksdagen förlidet år gifvit löfte om, att, därest ett sådant förslag, som nu framställts af reservanterna, framkomme vid innevarande års Riksdag, detta skulle komma att vinna Riksdagens bifall.

Jag för min del är öfvertygad om, att icke något löfte gifvits. Denna fråga inkom så sent vid förlidet års riksdag, att vi, då densamma skulle förekomma till förberedande behandling på riksgäldsafdelningen, ansågo, att, därest densamma skulle behandlas till slut, Riksdagen skulle komma att fördröjas flera veckor, och detta gjorde, att ärendet blef återremitteradt till Kungl. Maj:t. Under sådana förhållanden måste man ordna postfrågan för statsregleringsåret, och hemställa gjordes till generalpoststyrelsen att inkomma med förslag till reglering för den tiden. Å den skrifvelse den föregående talaren omnämndt svarade vi, såsom han sagt, men jag skall äfven be att få uppläsa det löfte han påstår vara gifvet. Det heter: »I anledning af denna generalpostdirektörens skrifvelse vill utskottet utan att närmare yttra sig angående en eventuell löneförbättring från 1909 års ingång

*Angående
postverkets
utgiftsstatist
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

för postverkets ifrågavarande personal endast uttala den öfvertygelsen att, därest en framställning i det af generalpostdirektören angifna hänseendet inkommer till nästinstundande riksdag, denna framställning kommer att med välvilja pröfvas.» Detta är allt hvad Riksdagen uttalat. Under ärendets förberedande behandling var det en ledamot på afdelningen, som yrkade, att vi skulle afgifva ett löfte, men detta motsatte vi oss öfriga allesamman och slutet blef, att vi uttalade dessa ord, att man ville med välvilja behandla ett kommande förslag, och alla vore vi ense om, att detta icke var något löfte. Så ligger frågan, och så ha vi sett den. Det är icke, såsom den föregående talaren påstod, gifvet något framtida löfte att vi skulle behandla frågan på sätt han antydt och redan nu på förhand för innevarande år gifva 580,000 kronor. Jag vill påstå, att när den kungl. propositionen blifvit behandlad på sådant sätt, att vi tillstyrkt nästan allt väsentligt, som i densamma begäres, detta väl måtte vara ett ganska välvilligt tillstyrkande och behandling. Åtminstone kan jag för min del icke se annat. Helt annorlunda var det förr, ty då ville Riksdagen tumma och pruta på nästan alla anslag, som begärdes af Kungl. Maj:t. Så har emellertid icke skett i förevarande fall, och äfven beträffande andra frågor sker det ej så ofta nu, utan i allmänhet anser Riksdagen, att frågorna, när de inkomma från Kungl. Maj:t, äro så väl utredda, att de böra kunna godkännas.

Emellertid kan jag icke finna annat än att det med hänsyn till frågans nuvarande läge är rätt, att man tillstyrker utskottets hemställan. Och jag säger nu, såsom jag gjort en gång förut under öfverläggningen, att förslaget ändock innebär en löneförbättring för poststaten på 720,000 kronor och att hela omorganisationen åsamkar statsverket en ökad utgift af 1,545,000 kronor, hvarför jag är förvissad om, att posttjänstemännen skola vara nöjda och belättna, om Riksdagens beslut blir i enlighet med hvad i propositionen föreslagits och af utskottet tillstyrkts. De skola vara fullt tillfredsställda med en sådan afsevärd ökning i sina löneförmåner, som de därigenom få.

Vi skola också komma ihåg, att det icke är mer än 7 år sedan lönerna reglerades och man kan väl sålunda icke påstå, att denna löne reglering låtit vänta på sig så synnerligen länge. Det är för den skull, herr vice talman, som jag icke kan annat än yrka bifall till utskottets hemställan. Men det må jag erkänna, att hur det än går, så hoppas jag, att det som sker, är det bästa, och jag skall visserligen icke sörja, om det går utskottet emot i detta fall; men det riktigaste tror jag är, att man bifaller utskottets hemställan.

Herr Thylander: Herr talman! Jag ber att få taga fasta på herr Sjös sista yttrande, och jag ser däri ett indirekt medgifvande att hvad som är framställt i reservationen är rättvist. Jag finner ett stöd för den tanken, att det är en gärd af rättfärdighet — om nu denna reservation bifalles, synnerligast af denna kammare — dels i det anförandet, som är hållet af herr Ekman, och dels af herr statsrådets och chefens för civildepartementet yttrande. Men äfven om icke dessa anföranden hade hållits, skulle jag ändå vara öfvertygad härom.

Jag ber att få frambålla en omständighet, som under debatten i

dag framgått tämligen tydligt och klart. Det är den omständigheten, att detta kommunikationsverk i allmänhet under svunnen tid skött sig så, att det för närvarande kan anses som ett af de mest exemplariska utaf våra kommunikationsverk. Den omständigheten torde väl äfven kunna vara ett bevis för att den stora personalen därute på arbetsfältet, hvars lönereglering det i dag gäller, gjort sin insats i detta stora utvecklingsarbete, som utträttats under gångna dagar. Därtill kommer att generalpoststyrelsen särskildt framhäft som en gärd af rättvisa, att då frågan ej kunde behandlas i fjol, hvarigenom den nya lönestaten icke kunnat i år tillämpas, dess retroaktiva verkan bör fastställas af Riksdagen. Detta torde vara ett viktigt skäl för att Andra Kammaren gifver denna stora personal ett rättvist erkännande. Det är sant, att det föranleder till ökad utgift för statsverket, men det kan också framhållas, att detta stora kommunikationsverk under förra året har intjänat betydligt mera, än hvad man vid årets början kunde förutse. Denna omständighet blir alltså ett ytterligare skäl för bifall till reservationen. Jag hoppas också, att Andra Kammaren skall inse vikten och betydelsen af den uppmuntran, som ligger däri, att kammaren enhälligt bifaller reservationen. Den uppoffring, som kammaren därigenom gör, är icke så ofantligt stor. Då vi motionärer ha låtit pruta med oss och funnit oss nöjda, och om kammaren bifaller reservationen, skola vi däri se ett bevis för att Andra Kammaren åtminstone i detta fall velat låta rättfärdighetskänslan tala på så sätt, att man gifver denna personal det erkännande, som den verkligen är värd. Jag skall därför be att få vädja till Andra Kammaren att enhälligt gå fram för denna reservation. Då anser jag, att kammaren gjort ett godt verk, och ber jag sålunda att få yrka bifall till reservationen.

Häruti instämde herr *Tynell*.

Herr Zetterstrand: Herr talman! Jag finner reservanternas förslag redan i sig själf vara högeligen behjärtansvärdt, och det är af synnerlig vikt, att man beaktar Riksdagens skrifvelse af föregående år. Det är ju så, att något bestämdt löfte icke gifvits och ej kunde ges, ty en Riksdag kan icke binda en kommande med ett bestämdt löfte, men Riksdagens skrifvelse är i detta fall affattad i en sådan form, att jag anser mig moraliskt förpliktad att gå med på reservationen, till hvilken jag också yrkar bifall.

Herr Olsson i Fläsbro: Herr talman! Af den hittills förda diskussionen angående löneförbättring åt postverkets funktionärer under innevarande år synes mig framgå, att frågan därom sönderfaller i två moment. Det ena lyder: är hvad 1908 års statsutskott på gifven anledning skref och Riksdagen godkände att betrakta som ett bestämdt gifvet löfte om ett sådant aflöningsstillägg, hvilket löfte denna Riksdag är ovillkorligen pliktig att infria? Och det andra kan formuleras sålunda: måste en dylik aflöningsförbättring, oafsedt hvad Riksdagen i fjol skref, anses vara af behovet påkallad? Jag skall be att i största korthet få besvara dessa två spörsmål och därmed angifva min ställ-

*Angående
postverkets
utgiftsstaten
för år 1910
m. m.
(Forts.)*

Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.

(Forts.)

ning till den föreliggande frågan. Beträffande först löftesskålet eller löftesfrågan, hvilken af många tyckes tillmätas så stor betydelse, vill jag till en början säga, att detta löfte, ifall det är gifvet, åtminstone icke kan vara bindande för andra än dem, som i fjol tillhörde Riksdagen. 1908 års Riksdag hade absolut ingen rättighet att uttala, hur vi nyvalda skulle komma att ställa oss till en viss fråga innevarande år, och vi å vår sida ha följaktligen ingen skyldighet att rätta oss efter ett uttalande, som tillkommit utan vår medverkan. Denna min uppfattning måste vara klar och ostridig.

Men nu är jag för min del alldeles icke på det klara med att hvad fjolårets statsutskott skref är att betrakta som ett sådant löfte. Denna skrifvelse innehöll en försäkran, att om ett förslag framkomme under denna riksdag angående aflöningsförbättring åt postverkets tjänstemän och betjante för innevarande år, så skulle ett sådant förslag af Riksdagen »väl villigt prövas». Statsutskottet och Riksdagen förbehöllo sig således rätt att pröva eventuellt framkommet förslag, men i denna pröfningsrätt ingår gifvetvis rätt att afstyrka och afslå hvad som sålunda skulle bli föreslaget. Ordet »väl villigt» kan följaktligen, såvidt jag förstår, icke innebära annat än en försäkran, att, om ett sådant förslag framkomme, det skulle komma att af statsutskottet och Riksdagen prövas icke motvilligt utan väl villigt, hvilket ord jag tyder såsom raka motsatsen till motvilligt.

Skulle nu kammarens ärade ledamöter trots denna min förklaring anse, att ett löfte är gifvet, måsten I åtminstone medgifva, att det icke är vidt nog att famna hvilket förslag som helst. Aldrig har statsutskottet eller Riksdagen gifvit något löfte om att godkänna det förslag, som innehålles i reservationen. Om denna bifalles, kommer åtminstone generalpoststyrelsens personal att få samma behållna löneinkomst år 1909 som år 1910 utan att bli skyldig att underkasta sig den längre dagliga tjänstgöring, som är förutsättningen för en löneförbättring. Detta synes mig ändå vara bra olämpligt för att icke säga oriktigt.

Hvad angår det andra af mig framställda spörsmålet, nämligen frågan, huruvida behof föreligger att nu gifva postpersonalen en sådan löneförbättring för innevarande år, kan jag för min del alldeles icke se, att detta behof är större här än i andra fall. Om en af Riksdagen godkänd löneroglering skall för något enda fall anses böra ha retroaktivt verkan, så borde det väl vara, när det gäller sådana tjänstemän, hvilkas löner icke undergått förändring under en lång följd af år. Detta är icke fallet beträffande postverkets tjänstemän och betjante, enär detta verk fick sina löner reglerade så sent som år 1902. För öfrigt få alla erkänna, att den löneroglering, som bjudes, är så stor och värdefull, att postverkets personal verkligen borde känna sig nöjd, denna extra aflöningsförbättring förutan.

Det har sagts, att Riksdagen bör bifalla reservationen för att däri genom hålla personalen skadeslös. Detta uttryck förekommer i reservationen, och samma uttryck användes af vissa posttjänstemän. Däri genom att Kungl. Maj:t i fjol kom att inlämna sin proposition till Riksdagen i dess elfte stund skulle sålunda grunden till skadeståndsskyldigheten vara lagd. Jag förstår ej och vill icke heller höra ett sådant tal. Postpersonalen och statens tjänstemän och betjante öfver-

hufvud böra undvika att tala om skadestånd, isynnerhet i dessa tider. De ha icke den minsta känning af de hårda konjunkturer, som förefinnas, de behöfva icke frukta för att bli utan arbete, utan kunna glädjas däråt, ty lönen är densamma. Hvem håller förresten våra arbetare, som gå utan sysselsättning, och våra små jordbrukare, som befinna sig i svåra omständigheter i dessa hårda tider, hvem håller dem skadeslösa? Säsom representant isynnerhet för de små i samhället, hvilka ha ganska svårt att taga sig fram och icke ha statens säkra kaka att lefva af, men däremot bidraga till densamma, anser jag såsom en plikt att på grund af hvad jag nu anfört yrka bifall till utskottets hemställan och afslag å reservationen.

Angående
postverkets
utgiftstater
för år 1910
m. m.
(Forts.)

I detta anförande instämde herrar *Jönsson* i Kvarnberga, *Jonsson* i Gumboda och *Svensson* i Betingetorp.

Herr Branting: Herr talman! Jag uppkallades, då herr statsrådet här förklarade med rätt mycken belåtenhet öfver sina gärningar, att han försökte bereda i fjol den förbättring åt postpersonalen, som då innehölls i den kungl. propositionen. Det förefaller mig, att det faktum, som ju är omnämndt i reservationen, eller att denna proposition framkom först den 22 april, är en så pass stark reservation gentemot hvad som ligger i det försöket, som herr statsrådet då gjorde, att det icke är fullt lämpligt att alltför mycket berömma sig af sådana slags försök. Det hade helt säkert varit önskvärdt, om det i stället hade vidtagits sådana åtgärder från herr statsrådets och chefens för civildepartementet sida, att denna fråga verkligen i vederbörlig ordning kunnat i fjol behandlas och sålunda den debatt, som vi nu stå midt uppe i, icke alls hade behöft ifrågakomma. Då hade det ju varit på sin plats, om herr statsrådet hänvisat till sina omsorger om denna personal. Nu förefaller det mig, att han knappast har så stora skäl att framhäfva dessa.

Emellertid måste jag säga, att den argumentation, som fördes nyss här af herr Olsson i Fläsbro om att skadestandsgrunden skulle vara lagd därigenom att saken afvisades i fjol med en välvillig motivering, hvilket han fann svagt, väl ändå icke är hållbar. Det förhåller sig väl så, att man bör beakta att i själfva saken det nu, efter den pröfning, som har ägnats densamma, visat sig, att statsutskottet kunnat hemställa om i hufvudsak bifall till regeringsförslaget. Det är väl *detta*, som utgör skadestandsgrunden. Det är väl det, som gör, att postverkets män icke böra bli offer för det förhållande, att Kungl. Maj:t kom så sent med sitt förslag, att en vederbörlig behandling i Riksdagen var så godt som utesluten. Det är sålunda en faktisk anledning, som har tillkommit utöfver det, att det kungl. förslaget framlagts, nämligen den *pröfning*, som nu ägt rum, och det är den, som visar, att det verkligen skulle funnits skäl att redan i fjol bevilja de ifrågasatta anslagen, och det är det, som gör, att vi också böra ha skäl att rätta det misstag, som då begicks; icke af Riksdagen utan af dem, som dröjde så pass länge med en välbehöflig lönereglering, att behandlingen icke kunde äga rum i fjol. Därför kan jag icke finna annat än att herr Olsson ändå får finna sig i att höra ett sådant tal,

Angående
postverkets
utgiftstatater
för år 1910
m. m.

(Forts.)

äfvén om han »icke vill höra det», och att det kan vara ganska goda skäl för att ett sådant tal både föres och leder till vederbörlig effekt.

Det har redan erinrats något om, att det är vissa poststyrelsens vaktmästare, som blifvit bortglömda och icke få komma med i denna löneroglering. Det lär emellertid icke vara möjligt att nu göra något åt saken. Och jag ber endast att få uttala mitt beklagande däröfver, att detta ledsamma förbiseende blifvit begånget, för såvidt de uppgifter jag erhållit äro riktiga.

När jag sålunda på det bestämdaste velat framhålla, att förhållandena ligga så i realiteten, att kammaren bör vrida rätt hvad som genom den alltför sent framkomna propositionen kom på sned, så är det klart, att jag icke kan på minsta sätt misstänkas för någon som helst fiendtlighet gent emot postmannakåren, utan alldeles tvärt om. Jag har också vid en föregående punkt uttalat mig för att all billighet bör visas, så att öfvergångsbestämmelserna icke lända till skada för någon. Dock har jag icke kunnat underlåta att vid detta tillfälle ännu en gång framdraga det förhållande, som man någon gång, om också icke så ofta som förr, fortfarande får höra talas om, att nämligen postmästare ute i byggderna här och hvar missbruka sin ställning till att försöka pådyfva den allmänhet, som de skolat betjäna, sina privata meningar beträffande den litteratur, som den skall beställa genom postverket. Det är klagomål, som man inom tidningsmannakretsar åter då och då får anledning att framkomma med. Jag vet, att det icke sker med högsta vederbörandes goda minne, och jag hoppas, att oaktadt förhållandena utvecklat sig så, att det kan tänkas en allt starkare motsättning en liten tid framåt mellan högsta vederbörande å ena sidan och en rätt allmän folkmening å den andra, detta icke skall utöfva någon inverkan på opartiskheten i behandlingen af detta slags frågor på allra högsta håll, utan att det fortfarande ägnas samma ifver och nit åt att tillhålla postmästare, som öfverskrida sin befogenhet, att de endast ha att utföra hvad abonnenterna å tidningar och tidskrifter säga, men icke att gifva dem några faderliga råd och upplysningar eller varningar.

Jag föranledes till denna erinran icke minst däraf, att det alldeles nyss från en aflägsen bygd i Norrland hitkommit en tidning, som innehåller förnyade klagomål öfver en del postmästares hänsynslösa förfaringsätt gentemot dem, som vilja prenumerera å tidningen. Och särskildt berättas det, att en postmästare förklarar, att det vore »en skam» att läsa tidningen och att han »icke ville se den på sitt kontor.» Det är klart, att, när det varit gammal tradition, att postmästare betraktat sig som herrar däruppe på sina kontor, kanske en och annan af den äldre stammen har svårt att lägga bort de gamla fasonerna. Men jag tror, att man bör begagna hvarje tillfälle, då man kan påpeka, att sådana fasoner böra bortläggas, och därför har jag icke velat uraktlåta att göra denna erinran. Den hör ju icke till det ärende, som nu närmast är före, men den hör i allmänhet till frågan om den tjänstemannakår, hvars lönestat vi här behandla, och de önskemål, som vi ha rätt att ställa på densamma.

I afseende på själfva saken ber jag sålunda emellertid att få sluta med att helt och hållet instämma i den reservation, som blifvit af-

gifven, endast med beklagande af att den på en punkt icke är tillräckligt fullständig.

*Angående
postverkets
utgiftsstater
för år 1910
m. m.*

(Forts.)

Som flera talare anmält sig för yttrandes afgifvande, men tiden nu var långt framskriden, uppsköts den vidare handläggningen af förevarande utlåtande jämte behandlingen af öfriga på föredragningslistan förekommande ärenden till kl. 7 e. m., då detta sammanträde enligt utfärdadt anslag komme att fortsättas.

§ 7.

Upplästes ett till kammaren inkommit protokoll, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 21 april 1909.

Fullmakt hade inkommit, utvisande, att vid riksdagsmannaval, som den 12 innevarande april hållits i Kalix domsaga, kommunalstämmoordföranden Carl Riström i Råneå blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 januari 1912.

Vid den granskning af fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, förekom mot fullmakten icke någon anmärkning; och skulle öfver hvad sålunda förekommit protokoll meddelas Andra Kammaren, hvarjämte fullmakten skulle till kammaren öfverlämnas.

Enligt uppdrag
C. A. Svedelius.

Jämte det protokollet lades till handlingarna, förklarade kammaren herr Riström behörig till riksdagsmannakallets utöfvande.

Herr vice talmannen tillkännagaf, att herr Riström denna dag inställt sig vid Riksdagen.

§ 8.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 9.

Anmälades och godkändes följande förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet:

n:o 72, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående afskrifning i kronoräkenskaperna af kronans fordran på grundränta för Trysunda fiskehamn i Nätra socken af Västernorrlands län;

n:o 73, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försälj-

Andra Kammarens Prot. 1909. N:o 44.

ning af mark från komministersbostället 1 mantal krono Käfsjö n:o 3 i Käfsjö socken;

n:o 74, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till Kristinehamns stad af viss kyrkoherden i Kristinehamns pastorat på lön anslagen jord;

n:o 75, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel för beredande af hyresersättning åt boställshafvare i f. d. Indebetouska huset;

n:o 76, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för förra lokomotivföraren M. J. Andersson Temén att gälda visst honom till utgifvande ådömdt ersättningsbelopp;

n:o 77, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra militiebostället Norra Trättelanda i Göteborgs och Bohus län hörande lägenhet; och

n:o 78, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till staden Göteborg af en inom säteriet Sonnegårdens ägor å stadens område belägen, kronan tillhörig färjplats, kallad Sörhallen, jämte tillhörande väg; samt

från lagutskottet:

n:o 93, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 10, 11, 12 och 13 §§ i lagen om handräckning åt utländsk domstol den 6 mars 1899 samt till lag angående ändrad lydelse af 2 och 3 §§ i lagen om verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut den 6 mars 1899.

§ 10.

Herr *Lindhagen* afgaf en af honom med flera undertecknad motion, n:o 250, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation af tekniska högskolan m. m.

Denna motion bordlades på begäran.

Kammarens ledamöter åtskildes härpå kl. 4,32 e. m.

In fidem
Per Cronvall.